

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Portfolio profesního rozvoje Filipa Hýblera
Portfolio of professional development Filip Hýbler
Filip Hýbler

Vedoucí práce: PhDr. Jana Kočí, Ph.D.
Studijní program: Vychovatelství
Studijní obor: BC-VYCH

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Portfolio profesionálního rozvoje Filipa Hýblera, potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 12.4. 2021

Filip Hýbler

Tímto děkuji vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Janě Kočí, Ph.D. za cenné rady, obětavost a citlivé vedení mé práce. Dále děkuji za pomoc a rady mých kolegů ve škole. Zvláště děkuji manželce za trpělivou podporu.

ABSTRAKT

Bakalářská práce je koncipována jako portfolio profesního rozvoje Filipa Hýblera. Teoretická část obsahuje deset povinných částí, které mají jednotící téma, a tím je zdravý životní styl jako nástroj cílené podpory zdraví ve školní družině. Toto téma jsem si zvolil na základě svých životních zkušeností, kdybych rád přenesl do školních družin správný vztah k sobě, ke svému zdraví, pozitivním ovlivňováním a didaktickým vedením nastavit pro děti osvojení zdravého životního stylu a tím jejich výchovu ke zdraví. Domnívám se, že pokud bude tato problematika dobře uchopena, pozvedne se morální úroveň dětí, následně i dospělých a tím celé naší společnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

Portfolio profesního rozvoje, zdravý životní styl, výchova ke zdraví, vychovatelství, volný čas, školní družina.

ABSTRACT

The bachelor thesis will be conceived as a portfolio of professional development of Filip Hýbler. The theoretical part contains ten obligatory parts, which have a unifying theme, and that is a healthy lifestyle and health education. I chose this topic on the basis of my life experience, if I would like to transfer to school groups the right relationship to myself, to my health through a healthy lifestyle, in a didactic form. I believe that if this issue is well grasped, the moral standard of children will be improved, and consequently also of adults and thus the whole society.

KEYWORDS

Portfolio of development, healthy lifestyle, health education, education, leisure time, school club.

OBSAH

1.	Předmluva	7
2.	Profesní strukturovaný životopis	8
3.	Odborná esej Zdravý životní styl jako nástroj cílené podpory zdraví ve ŠD	11
4.	Seznam prostudované odborné literatury	19
5.	Konspekt knihy Zdravý životní styl	20
6.	Profesiografický rozbor vychovatele	26
7.	Případová studie ZŠ Nučice	43
8.	Písemná příprava na volnočasovou výchovnou aktivitu ve školní družině ...	56
9.	Závěrečná reflektivní úvaha nad vlastním studiem	58
10	Seznam použitých informačních zdrojů	60
11.	Seznam příloh	62

1. PŘEDMLUVA

Portfolio profesního rozvoje na téma zdravý životní styl je mojí volbou v bakalářské práci. Celým portfoliem se budu věnovat tomuto tématu a poukážu na svoje různé pohledy, a to nejen z praxe, ale i z osobního života. V druhé polovině života jsem prošel osobní i profesní transformací, protože se neustále celoživotně vzdělávám, přihlásil jsem se ve čtyřiceti osmi letech na Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy, která změnila můj postoj k minulému zaměstnání, ale celkově mě vede k naplnění životního snu. Životní změna je udělat rozhodnutí, abychom mohli studovat nové, musíme rozbourat doposud stavěné. Během studia jsem začal pracovat jako vychovatel na základní škole ve školní družině, kde mohu prožívat krásy dětského světa a profesionálně je vést životem, ale učit se i sám na sobě denní praxí. Není to pro mě neznámé prostředí, jezdil jsem na dětské tábory jako praktikant a společně jsme s rodiči i kamarády připravovali pro děti různé společenské aktivity. Jsem otcem sedmiletého a devatenáctiletého syna, což je největší praxe života. Už od dětství mám kladný vztah ke knihám, díky milému přístupu paní učitelky Pospíšilové ze základní školy a velké podpory mých milovaných babiček, na které rád vzpomínám. Už jako devítiletý jsem navštěvoval kurz německého jazyka a obecní knihovnu, nejraději jsem si četl na louce plné květin a poletujícího hmyzu, slunce nad hlavou, dole pod strání bublal potůček, to jsem byl nejšťastnější, tato radost mi zůstala doposud. Nyní dokončuji studium v oboru vychovatelství, které splňuje mé očekávání, nejen díky pro mě ve většině velice lidským přístupem kolegů a zaměstnanců fakulty, ale že mi dává smysl života, je to životní poslání.

Péči o své fyzické a duševní zdraví by měl člověk už praktikovat od svých dětských let a tím předcházet zbytečným budoucím zdravotním problémům, a to nejen ve stáří. Proto jsem si vybral toto téma, kde bych chtěl vypsát základní doporučení pro školní družiny na prvním stupni základních škol, ale i pro ostatní zájemce.

V eseji jsem si vybral knihu Zdravý životní styl, kde jsou velice užitečné informace pro vychovatele a pedagogy volného času, odborné specifikace a praktické návody, jak upravit životní styl vhodným nasměrováním v podpoře životních cílů v pozitivním vztahu k sobě, ale i k ostatním.

V případové studii se budu věnovat ZŠ Nučice, kde pracuji od roku 2019, jako vychovatel ve školní družině.

2. PROFESNÍ STRUKTUROVANÝ ŽIVOTOPIŠ

Osobní a kontaktní údaje

Jméno: Filip Hýbler
Adresa: Hoškova 917, Chýně
Datum narození: 9. ledna 1970
Telefon: 777 023 999
Email: filip.hybler@gmail.com

Vzdělání

Univerzita Karlova v Praze 2018–doposud
Fakulta: Pedagogická
Studijní program: Vychovatelství
Studijní obor: BC-VYCH

OAO Dr. Edvarda Beneše v Praze 2000–1996
Obchodní akademie pro studující při zaměstnání
SŠ ukončena maturitou

SOU Polygrafické v Praze 1987–1984
Obor: knihař
SOU ukončeno závěrečnou zkouškou

Pracovní zkušenosti

ZŠ a MŠ Nučice 2019–doposud
Pozice: vychovatel školní družiny
Hlavní aktivity: úzká spolupráce s ostatními pedagogy, vzdělávací, zájmová a tematická činnost, praktické a individuální výchovné činnosti, bezpečnost a péče o zdraví dětí, volnočasové aktivity

LEVNÉ POTRAVINY s.r.o., Nupaky 2018–2019
Pozice: oblastní inspektor
Hlavní aktivity: kontrola firemních prodejen a dodržování pracovní náplně zaměstnanců, namátkové inventury, nábor nových zaměstnanců

AFBKK s.r.o., Praha 2017–2018
Pozice: seřizovač knihařských strojů
Hlavní aktivity: seřizování strojů podle technologických požadavků výroby, výstupní kontroly, servis a údržba strojů

MUMIRON COMPANY s.r.o., Praha 2014–2017
Pozice: vedoucí obchodu
Hlavní aktivity: rozvíjení a udržování klientské základny, kalkulace a příprava technologických procesů, obchodní činnost

4FUTURE s.r.o., Krmelín 2006–2013
Pozice: vedoucí obchodu a výroby
Hlavní aktivity: nákup materiálu pro výrobu, vedení výrobních procesů obchodní činnost, udržování obchodních kontaktů, kalkulace,

ZEMAN ART s.r.o., Mošnov 2004–2006
Pozice: obchodní zástupce
Hlavní aktivity: obchodní činnost, kalkulace, technologie výroby, vytváření klientské základny včetně její segmentace

ŽANETA s.r.o., Říčany 2002–2004
Pozice: mistr kartonážní výroby
Hlavní aktivity: vedení lidí a organizování týmu, kontrola výroby, expedice, kontrola pracovních výkazů, seřizování strojů

REALTISK s.r.o., Praha 2002–1993
Pozice: mistr knihárny
Hlavní aktivity: zpracování technologických postupů, seřizování strojů,
zajištění expedic, kontrola výstupní kvality, vedení kolektivu

TISKAŘSKÉ ZÁVODY n.p., Praha 1989–1992
Pozice: knihař – strojní
Hlavní aktivity: seřizování strojů podle technologických požadavků výroby

SVOBODA n.p., Praha 1987–1989
Pozice: knihař – strojní
Hlavní aktivity: seřizování strojů podle technologických požadavků výroby

Jazykové znalosti

Český jazyk mateřský
Německý jazyk základy
Anglický jazyk základy

Ostatní znalosti

Sportovní masér státní zkouška 2017
Lodní průkaz I, C, M, S 2014
Řidičský průkaz A, B 1988
PC Microsoft, Macintosh, MS Office – Word; Excel; PowerPoint

Zájmy

Zahrada, četba knih, psychologie, genealogie, kutilství, auta, rodina, příroda

3. ODBORNÁ ESEJ

Zdravý životní styl jako nástroj cílené podpory zdraví ve školní družině ZŠ.

Tuto esej jsem si vybral, protože jsem přesvědčen, že základem zdraví je primární prevence, která by měla začít co nejdříve v našem životě. Životní styl je dobrovolnou aktivitou, kterou můžeme působit, jak na jednotlivce, tak na celou společnost. Pedagogové mají vést děti přímou cílevědomě výchovnou pedagogickou činností a utvářet jejich životní styl. V první třídě se děti rychleji obohacují o vše nové a vnímají ve školní družině vychovatele jako autoritu, proto je vhodné v tomto období pokračovat praktikováním včasné primární prevence, výchovou ke zdraví i ve školní družině. Na prvním stupni základních škol je výchova ke zdraví zakomponována v prvouce, jako předmět se vyučuje až na druhém stupni ZŠ. Ve školní družině bychom měli výchovnou pedagogickou a organizovanou zájmovou volnočasovou činností dojít k naplnění cíle v podpoře jejich zdraví. Vědomou zodpovědností k budoucímu životu, a to nejen ke svému, ale i našich dětí, můžeme začít ještě před jejich početím a ovlivnit jejich budoucí zdraví a společenský život.

„Zdraví člověka je chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, chování podporující zdraví, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Protože je zdraví důležitým předpokladem pro aktivní a spokojený život a pro optimální pracovní výkonnost, stává se poznávání a praktické ovlivňování podpory a ochrany zdraví jednou z priorit základního vzdělávání (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2017, s. 92).”

Zdravým životním stylem by měli minimálně začít už naši rodiče, protože si přinášíme na svět jejich genové vlastnosti, které jsou navždy zapsané do nás. Člověk se od narození stále mění a vyvíjí, potřebuje pravidelnou výživnou stravu, pitný režim a neméně důležitou součástí vývoje je prostředí, kde žije. Proto bychom měli vytvořit bezpečné neohrožující prostředí pro žití i zdravý spánek našich dětí. Cílenou podporou pro zdraví našich dětí, by měla být sekundární prevence obou partnerů už před početím potomka.

„Úroveň zdraví celé rodiny v rozhodující míře formuje žena, zejména v oblasti výživy rodiny, péče o dítě, vytváření jeho hygienických návyků a vztahu ke zdraví, a to nejen pro současnost, ale i pro jeho budoucnost. Proto velmi záleží na její vzdělanosti a hodnotové orientaci (MACHOVÁ Jitka a KUBÁTOVÁ Dagmar, 2015, s. 1).”

V prenatálním období vývoje, už začínáme vnímat svět kolem sebe, který se nám zapisuje do podvědomí. Psychika těhotné ženy prochází velikou hormonální změnou a je vhodné počítat v tomto období s podporou celé rodiny, která by měla být samozřejmostí. Je neméně důležité klidné a láskyplné prostředí nejen v době těhotenství. Vhodná kvalitní plnohodnotná strava těhotné ženy je pro správný vývoj plodu po celé těhotenství nejdůležitější. Je nutné vyvarovat se po celou dobu těhotenství a kojení, nevhodných návyků, jako je kouření, pití alkoholu, užívání některých léků a drog. Do konce čtvrtého týdne těhotenství, se tvoří neurální trubice, základ nervové soustavy dítěte, kdy se může poškodit nevratně zdraví plodu, a výzkumy ukazují další důležité faktory ovlivňující matku a dítě nejen v celé fázi těhotenství, a to duševní, sociální a psychické. Dítě by mělo být počato z oboustranné lásky, protože po celou dobu těhotenství přebírá návyky matky a vnímá hlavně vnitřní, ale i venkovní svět obou rodičů. Je už dokázáno, že nechtěné děti mají v životě psychosomatické bloky. Vyústěním tohoto období je porod dítěte do nového prostředí.

Podle autorů (HÁJEK Bedřich; HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina, 2008) existují dané obecné zákonitosti vývoje dětí a pokud nemáme znalosti, dostáváme se do slepé uličky, protože vývoj každého jedince má své odchylky, nemůžeme děti porovnávat podle nějakých tabulek, každé dítě je jedinečná osobnost, proto máme být nad věcí a informovat se ze správných zdrojů. V útlém dětství do jednoho roku získávají děti základní důvěru, nebo nedůvěru od svých rodičů. Máme jít dětem vzorem, vysvětlovat s citem, porozuměním se stálou podporou v jejich objevech, vzájemné komunikace s láskou vedené v jejich dětském světě. Děti kopírují svoje rodiče v období 1-3 let, kdy je vhodné mít obrovskou trpělivost a nezlomit vůli dítěte, právě proto učíme malé děti s velkým pochopením pro detail, hlavně hrou. a četbou. Čtením pohádek dětem rozvíjíme abstraktní a logické myšlení, před spaním se děti zklidní a těší se na další pokračování. Čtení doporučuji minimálně do doby, než si děti začnou číst sami. Nejúčinnějším podnětem pro správný sociální vývoj dítěte je živý vztah mezi rodiči, prarodiči, sourozenci či vrstevníky.

„Dětský věk jest věkem, jenž podléhá vlivu. Proto nejdůležitější při výchově jest výběr vlivů, jež budou na dítě působit (TOLSTOJ, L. N.; sec. cit. BENDL, Stanislav, 2015, s. 70).“

Podle autorek (MACHOVÁ Jitka a KUBÁTOVÁ Dagmar, 2015) je **péče o zdraví** věcí každého z nás a je ovlivněno jakým způsobem, v jakém prostředí žijeme, jak se stravujeme a jaké máme návyky z dětství. V rámci celého našeho života je zdraví to nejcennější, a proto bychom měli vést děti ke správným životním návykům.

Naším společným cílem je výchova ke zdraví, je vhodné, abychom věděli, jak ovlivnit jeho opačný směr, tj. výchovu k nemoci, protože na vzniku nemoci se podílí celá řada činitelů a faktorů, které ovlivnit nemůžeme. Při výchově je důležitá vzájemná spolupráce pedagogů s rodiči.

„Podpora zdraví je tedy soustava činností politických, ekonomických, technologických a výchovných, jejichž cílem je chránit zdraví, prodlužovat aktivní život a zabezpečovat zdravý vývoj nových generací (MACHOVÁ Jitka a KUBÁTOVÁ Dagmar, 2015, s. 13).“

Podle autora (BENDL, Stanislav, 2015) **vlivem, který nás celoživotně formuje, je prostředí**, kde vyrůstáme, pracujeme, žijeme. Časově se zapisuje do nitra člověka, kde celoživotně působí. Když prožíváme například špatné období v životě, tak nás místa našeho životního štěstí posilují na duchu, svým způsobem uklidňují a ovlivňují pocit štěstí, které trvá jen pár minut nebo hodin, ale máme ho vepsáno v sobě až do konce svých posledních dní, proto bychom měli pro děti vytvářet kouzelné a vhodně zakomponované prostředí i ve spolupráci s dětmi v družině, kam se budou těšit a rádi vzpomínat, potěšíme je tím na duchu, protože některé děti nemají vyhovující podmínky doma, například svůj pokojíček.

„Genius loci je zkrátka (ochranným) duchem, který vdechuje lidem i místům život, ovlivňuje jejich charakter i povahu (BENDL, Stanislav, 2015, s. 71).“

Autor (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014) **se vyjadřuje ve spánkové hygieně** v důležitosti dodržování pro správnou potřebu našeho těla. Rodiče by měli tyto spánkové zásady u dětí doma nastavit a také dodržovat tato pravidla kontrolou, jde-li správným směrem, je nesmírně důležitá pro jejich zdravý přirozený vývoj. Vychovatelé by měli odpočinkový režim zařazovat ve volnočasových aktivitách, formou hry, jako například ranní a večerní hygieny, úklidem postele, odpoledním odpočinkem a přípravou na spánek si děti vytvářejí smysl pro povinnost a samostatnost. V prvních třídách nesmíme zapomínat, že některé děti teprve přicházejí do povinné předškolní třídy a tyto návyky nemusí mít. Děti většinou už tyto návyky samozřejmě mají, ale eliminujeme ty, co mají jiný režim, neexistují dvě děti, mimo rodinu, které by měly stejnou výchovnou péči.

„Dostatečně dlouhý a hluboký spánek je podmínkou fyzického i psychického zdraví, a naopak řada chorob se projevuje nejprve poruchami spánku (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014, s. 37).“

Velký problém této doby je čas na snídani, je-li vůbec. Dětem nezbyvá někdy ráno čas se dostatečně nasnídat, nebo nesnídají vůbec, proto bychom měli dopředu plánovat čas vstávání dětí, aby se mohly v klidu beze spěchu a stresu nasnídat. Vychovatelé by měli děti vést ke správnému dennímu stravovacímu režimu a kontrolovat jeho proměnu. Rodiče, které dětem nedávají snídani, vystavují své děti, dopolední hypoglykémii, děti jsou unavenější, nesoustředí se, jsou podrážděnější, a to ovlivňuje jejich aktivitu i ve škole. Získávají tak špatně nastavené návyky, které ovlivňují jejich zdraví.

Zdravé svačiny, tímto apeluji na zdravé stravování do krabiček a možnosti podpory změny ve složení svačin u dětí, a to nejen v družině. Praxí v družině zjišťuji u dětí při svačinách, že rodiče ve většině případech ví, jakou svačinu dětem dát a jak by měla vypadat pestrá strava, některé děti si dokonce svačinu připravují sami. Bohužel v některých případech, dávají rodiče dětem peníze a děti si koupí ke svačině na co mají chuť, nebo také svačinu odpoledne nemají. Mám vlastní zkušenosti ze svojí praxe v družině, že společnou hrou motivujeme děti k výběru „zdravých“ potravin a následně i rodiče, kteří to mohou pro své děti obstarat. Cílem je vhodná změna složení svačiny pro jejich zdravý vývoj. Děti mi sami hlásí, že mají zdravou svačinu a jsou sami rádi za tuto změnu, (jen nějaký malý pamlsek, mají za odměnu), ale ne už plnou svačinovou krabičku.

Důležité je také **ohlídat pitný režim dětí** a dát jim možnost se napít pitné vody, když nemají nebo zapomenou pít doma. Svačit by měly děti společně, bez jakýkoliv vlivů, které by je rušily, a to nejlépe u stolu, nazývám to pauzou na pitný režim nebo svačinu, kde bychom měli nechat děti napít nebo najíst, při činnosti venku včas naplánovat čas na svačinu do družiny, pokud není možnost svačit venku. Při venkovních činnostech ohlídat, aby děti měly s sebou vždy doplněnou láhev s pitím.

Podle autorek (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015) jsou vrozené předpoklady pro zdraví člověka a ovlivňuje ho životní prostředí, životospráva, zdravotní prevence, životní styl a čerstvost potravin. V zásadě víme, že by děti neměly jíst uzeniny, smažené a tučné potraviny. Jako vhodné pro „**zdravé svačiny**“ se doporučuje celozrnné pečivo s možností sýrové, tvarohové, rybí pomazánky a omyté kousky ovoce, nebo zeleniny ideálně z domácích zdrojů. Denní strava nejen dětí, by měla být pestrá s minimálně pěti denními dávkami. Stravovací návyky mohou vychovatelé při ranních a odpoledních aktivitách, ohlídat a metodicky děti nasměrovat k osvojení vhodných návyků, aby byly chráněny před budoucími zdravotními obtížemi.

„Zásady stravování pro děti, dítě má mít pestrou a plnohodnotnou stravu, která odpovídá kvantitativně i kvalitativně věkovým zvláštnostem dítěte a zásadám zdravé výživy (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015, s. 36).“

Mediální gramotnost dětí a vliv reklamy na jejich rozhodování, toto téma bychom neměli podceňovat, i když průzkumy na toto téma záměrně nejsou. V hromadných sdělovacích prostředcích a nadnárodních obchodních řetězcích působí reklamou na celou společnost, a svým neustálým vlivem, námi manipulují, a to hlavně dětmi, které nám pak sami vloží do nákupních vozíků. Vychovatelé by měli vědět, jak reklama na děti působí, jaký to má vliv na rodiče, jako například cílená reklama u dětských pořadů. Rodiče by měli vhodně vybírat, co dětem pouští doma v televizi a vychovatelé při výuce. Také víme, že pasivní zábava dětem nepomáhá k osobnímu rozvoji a existuje i jiné nebezpečí na sociálních sítích, které bych raději zde nerozváděl, protože spadá do výchovy na II. stupni ZŠ.

Podle autorek (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015) bychom měli při výchově věnovat pozornost i tomuto vlivu a rozvíjet v dětech bezpečný vztah k mediím a chránit je před mediální kampaní nadnárodních firem, které využívají svým vlivem mediální negramotnost dětí a ovlivňují je nesprávnými návyky.

V roce 2017 vznikla podpora pro výuku průřezových témat, a to mediální výchova v základních školách, jehož výsledkem je nyní nová příručka pro učitele k mediální výchově. (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2017).

„Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti. Ta zahrnuje jednak osvojení si některých základních poznatků o fungování a společenské roli současných médií o jejich historii, struktuře fungování), jednak získání dovedností podporujících poučené, aktivní a nezávislé zapojení jednotlivce do mediální komunikace (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2017, s. 138).“

Podle autorů (HÁJEK Bedřich; HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina, 2008) má vychovatel učit děti pracovat se svým volným časem, podpořit je v této době, kdy jsou velmi citlivé na změny. Cílem je děti vhodně motivovat, střídáním různých činností a odpočinku, nejlépe na čerstvém vzduchu. Dobrovolné učení všemi smysly, vlastní tvůrčí činností, zážitkovou a láskyplnou pocitovostí ze štěstí a výsledků své činnosti, je pro správný rozvoj dětí rozhodující. I my bychom se měli radovat z maličkostí, které nás potěší na duši.

V této době děti tráví s rodiči čím dál méně času, proto je vhodné, aby děti získávaly více motivace v družině, aby věděly, jak pracovat se svým volným časem. Naším cílem je, tyto činnosti u dětí svobodně otevřít a časem je zautomatizovat, tak, aby se staly běžnou součástí jejich denního režimu a života.

„Lindner konstatuje, že příroda vychovává každého jedince jak vnitřními vlohami, kterými je vybavila, tak vnějšími podněty, kterými tyto vlohy přivádí k činnosti (LINDNER, Gustav, Adolf, 1888; sec. cit. BENDL, Stanislav, 2015, s. 94).”

Podle autorů (HÁJEK Bedřich; HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina, 2008) je **režim práce a odpočinku** pro děti důležitý. Děti jsou hlavně v prvních ročnících plně elánu, objevují nové věci, rádi se je učí, v druhých ročnících nechtějí relaxovat a dodržovat polední klid (po obědě v družině), který v první třídě braly jako samozřejmost, protože měly režim z předškolní výchovy s dobou poledního klidu. Postupem času takový doporučený režim v družině vymizí, nebo nebyl vůbec nastaven. Vhodné je zabavit po obědě děti čtením, nebo vypravováním příběhů. Doporučením a cílem je vhodně naučit děti hospodařit s časem a uměním odpočívat, také proto zařazujeme tyto činnosti během denních volnočasových aktivit, které jsou v družině dobrovolné, pro děti se stávají tyto činnosti rituálem, který pro ně v budoucnosti bude velice užitečný, a to nejen pro jejich zdraví, ale umění si odpočinout, čemuž tato doba nepřeje. Měli bychom u dětí hlídat závislosti, kterou může být také aktivita.

„Hospodaření s časem (time management), i režim práce a odpočinku patří mezi základní problémy duševní hygieny. Absolutní množství volného času v posledních desetiletích vzrostlo, ale řada lidí jej nedokáže vhodným způsobem využít; hovoří se dokonce o patologii volného času (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014, s. 46).”

Podle autorek (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015) je **pohyb** **nejpřirozenější významný aktivní prvek**, a měl by být ve veškeré výuce na škole. Rozvíjí u dětí zdatnost, zachovává a upevňuje zdraví, pokud je možnost být venku na čerstvém vzduchu, měli by vychovatelé směřovat výchovné aktivity tam. Pohybové aktivity jsou především náplní volného času dospělých a dětí, mají preventivní účinek a působí na fyzický a duševní stav jedince. Důležitou složkou zdraví je aktivní pohyb, ale jeho formy můžou být různé. V dnešní době máme socializační funkci omezenou, díky vládním nařízením opatřením proti pandemii, proto bychom měli v družinách vhodnou náplní dětem umožnit pohyb venku s dodrženým hygienickým opatřením proti koronavirové pandemii COVID 19.

Podle autora (ZVÍROTSKÝ, Michal 2014) **nesmíme zapomenout na kontrolu správného dýchání**, a to hlavně u dětí, protože tělo se lépe okysličí, potřebné se dostává do celého těla a pomáhá správnému fungování orgánů, paměti a smyslů, čímž navozuje příjemný pocit člověka. Dnešní studie ukazují, že prašné prostředí v okolí silnic a měst poškozují naše zdraví, měli bychom na to pamatovat a aktivity provozovat, pokud možno, ve vhodném neprašném prostředí, ideálně v přírodě.

„Šťastný člověk, který má radost z pohybu a z komunikace pohybu, podpora zdraví, vytváření kladného vztahu k celoživotní pohybové aktivitě od nejútlejšího dětství (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015, s. 57).“

„Nejdůležitější pro zdraví je složka vytrvalostní, která závisí na účinnosti a výkonnosti srdce, krevního oběhu, plic a svalů. Jednotlivé složky lze posilovat vybranými pohybovými aktivitami, viz tabulka:“

Pohybová aktivita	Vytrvalost (aerobní zdatnost)	Svalová síla	Pohyblivost	Koordinace
Rychlá chůze	++	+		
Chůze do kopce, schodů	+++	++		
Běh jogging	+++	++	+	+
Cyklistika	+++	++	+	++
Plavání	+++	+++	++	+++
Fotbal	++	+++	++	++
Tenis	++	+++	+++	+++
Kulturistika		+++	+	++
Gymnastika	+	++	+++	+++
Aerobik	+++	+	++	+++
Jóga		+	+++	++
Jízda na koni		+++	+++	+++
Práce na zahradě	++	+++	+	++
(+) účinek dobrý, (++) velmi dobrý, (+++) vynikající				

Tabulka č. 1: Složky tělesné zdatnosti a vhodné pohybové aktivity k jejich rozvoji (Zdroj MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015, s. 41, Tab. 5).“

Dnešní generace trpí nedostatkem pohybu (hypokinezi), nejen v období pandemie, když jsou tělocvičny zavřené a veškeré venkovní aktivity zakázané, ale i doma, kde díky rozvoji medií dokážou vysedávat několik hodin u televize, tabletů a telefonů, zde konzumují pasivní zábavu, která je nikterak nerozvíjí. Bohužel ve většině je dlouhodobá sedavá pozice velkým problémem této konzumní společnosti, která nás nutí sedět doma a procházky v přírodě na čerstvém vzduchu sledujeme v televizi. Dokonce existují už chytré hodinky, které vám oznámí, že je čas se jít projít, ale záleží, si je nastavíte.

„Každodenně zařazovat relaxační cvičení, nejlépe na začátek každé čtvrté vyučovací hodiny, (uvolnění napětí, prohloubení dýchání, kompenzace jednostranných zátěží) (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015, s. 284).”

Autorky (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar) upozorňují při pracovních činnostech na nutnou **kontrolu u dětí na správné držení těla**, při psaní a čtení, při držení tužky a pera, kontrolovat správný sklon papíru u praváků i leváků. Je vhodné, aby učitelé informovali rodiče písemně nebo letákem o správných pracovních polohách, aby doma rodiče pokračovali ve správném držení těla s dětmi při distanční výuce, která se stává běžnou součástí u žáků základních škol.

Na závěr bych chtěl upozornit na úspěšný celoevropský projekt ve spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací WHO z roku 1989, dříve pod názvem Zdravá škola.

„Škola podporující zdraví (Health Promoting School). Konkrétní cíle projektu lze shrnout do čtyř bodů:

1) orientace na zdravý životní styl u všech členů komunity (příkladná role rodičů, učitelského sboru, jiných dospělých autorit);

2) kultivace vztahů uvnitř školy (vytváření pozitivní atmosféry, pozitivních sociálních vazeb);

3) neformální spolupráce s rodiči a obcí;

4) zavádění a užívání takových metod vyučování, které podporuje zdravý rozvoj dítěte po všech stránkách (tělesná, duševní, společenská, kognitivní, emotivní, dovednostní) (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015, s. 288).”

Závěr

Tato esej reflektuje můj pohled a zkušenost k výchově ke zdraví, nejen za celoživotním vzděláváním, ale i prožitou studijní a profesní praxi během studia pedagogiky na vysoké škole UK.

4. SEZNAM PROSTUDOVANÉ ODBORNÉ LITERATURY

BENDL, Stanislav a kolektiv. Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4248-9.

HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar. Výchova ke zdraví. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5351-5.

ZVÍROTSKÝ, Michal. Zdravý životní styl. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. Univerzita Karlova. ISBN 978-80-7290-661-1.

5. KONSPEKT KNIHY ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL

Název knihy:	Zdravý životní styl
Autor:	PhDr. Michal ZVÍROTSKÝ, Ph.D.
ISBN:	978-80-7290-661-1
Nakladatelství:	Univerzita Karlova
Počet stran:	51
ISBN:	978-80-7290-661-1
Citace:	ZVÍROTSKÝ, Michal. Zdravý životní styl. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. Univerzita Karlova. ISBN 978-80-7290-661-1

Zdůvodnění výběru knihy:

Autor (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014) v této odborné publikaci velice přesně, stručně, prakticky sepsal návody a úvahy, následně jejich aplikace při studiu na vysoké škole pro pedagogy volného času a vychovatele.

Struktura knihy:

Knih je členěna do tří kapitol, do čtyř oddílů a jedenácti pododdílů. Kapitoly se jmenují: Pět mýtů o zdraví plus jeden paradox navíc, Zdraví jako předmět, Zdravý životní styl jako nástroj cílené podpory zdraví.

1) Pět mýtů o zdraví plus jeden paradox navíc

V první kapitole se dozvídáme o mýtech o zdraví, v podvědomí lidí je řada zažitých představ, mýtů, omylů a tímto nedorozuměním, díky mediálním tlakům a neznalosti si lidé komplikují své každodenní chování a mění zdravý životní styl, podle potřeb korporátů.

Mýtus č.1: Každý ví, co je to zdraví (co znamená být zdrav)

Být zdrav znamená pro každého něco jiného. Někteří vědci už na pokus definovat slovo zdraví rezignovali.

V tomto mýtu mě napadla tato asociace, kterou často od lidí slyším: „Podle vyšetření lékařů, jsem nemocný, ale cítím se zcela zdravý, anebo cítím se nemocen, ale podle vyšetření lékařů jsem zcela zdrav.“

Mýtus č.2: Zdraví je to nejdůležitější

Podle tohoto mýtu si celoživotně při různých životních příležitostech přejeme hlavně zdraví. V této době je zdraví potřeba hlavně k dosahování cílů a člověk ho řeší velice pozdě, až když ho ztrácí, proto je prevence tak důležitá.

„Často překvapí, jak malá míra zdraví stačí některým lidem k dosahování velkých životních cílů (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014, s. 9).“

Zde bych řekl svůj postoj k tomuto mýtu: „I nemocný může prožít štěstí, když přijme, že jeho handicap může být i darem pro jeho další životní růst.“

Mýtus č.3: Každý chce být zdrav

V tomto mýtu je popisováno, že nemoc může jedinec využít jako výhodu, schovávat se za ní, může mu pomoci k jeho postavení ve skupině, zajistit přístup ke zdrojům.

Rád bych podotknul, že se jedinec může za svoji. nemoc jen schovávat a vyžadovat stálou pozornost od ostatních zúčastněných i nezúčastněných a nedělat nic, a jen vzdychat.

Mýtus č.4: Zdraví má dvě složky – tělesnou a duševní

Zde se popisují zaměnitelné rozdíly u pojmu duševní a duchovní složky. Tělesnou složku zdraví, každý ví, jak vypadá, je představitelná, ale duševní není to samé, co duchovní dimenze. Prožitek a chování je i u zvířat, ale spiritualita je přítomna jen u člověka a je zaměňována za spiritismus nebo náboženství.

Co je vlastně duševní složka?

„Je to schopnost určitého sebepřesahu, transcendence, hledání a nalézání smyslu života (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014, s. 10).“

Mýtus č.5: Zdraví a nemoc jsou dva oddělené stavy.

Zde je řada protikladů u těchto společných slov, ale jsou společnou součástí nás samotných, protože v této době bychom nenašli zdravého dokonalého člověka ani podle tabulek lékařů.

Co je vlastně dokonalé? Příroda? Jak dnes vidíme v pandemii, tak ožívá naplno. Člověk? Pokud dojde k životní moudrosti, ale to zjistíme, většinou, až po jeho smrti.

V tomto mýtu bych uvedl, že koncem 20. století až do dnešních dnů je velké tabu smrt, která v minulých stoletích byla ještě přirozenou součástí života a součástí rodinných rituálů. Dnes je v médiích slovo zdraví hojně používáno k manipulaci lidí, ale i dětí.

2) Zdraví jako předmět

V této kapitole mě zaujalo vědecké zkoumání zdraví člověka a pohledy na něj, různé definice zdraví a vybrané teorie nemocí.

„Jsou určité oblasti, které novodobá věda není schopna tematizovat, a to, co má fungovat jaksi „samo“, nemá v přirozeném jazyce rozpracovanou terminologii a přiléhavá slovní označení (KOMÁREK, Stanislav, 2005; sec. cit. ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014, s. 14).“

V oddílu **Pohledy na zdraví a nemoc**, se popisuje, že zdraví původně znamenalo v některých jazycích totéž jako celek nebo pevný. Pohledy na zdraví a nemoc má každá instituce, která se o ně zajímá, například medicína, ale i částečně pedagogika a sociální práce, zcela odlišné pohledy, a ne vždy je umí interpretovat a pochopit.

V pododdílu **Poznámka k problému medializace a komercializace zdraví**, jsou zde zajímavé otázky, k tomuto ne vždy kontrolovanému tématu působení každodenní medializace na nás a na naše chování. Zde je informace, že lidé jsou z důvodu ochrany zdraví, ochotni vzdát i svých práv a podrobit se různým preventivním restriktivním opatřením, která mohou být zneužita různými subjekty. Mě vede k zamyšlení nad situací a opatřením v této pandemické době.

Pododdíl **Civilizační nemoci**, specifikují se zde nejzávažnější onemocnění současné doby, jako jsou kardiovaskulární nemoci. V roce 2014, kdy byla kniha napsána jsou popisovány jako další civilizační nemoci diabetes mellitus, celiakie, obezita, fenylketonurie, obstrukční diareja, peptický vřed, alimentární infekci a intoxikaci. Je zde napsáno, že řada nemocí se v minulých desetiletích nemohla projevit, protože se umíralo hlavně na infekční nemoci.

Také je důležité brát na zřetel, že nejčastější příčinou úmrtí dětí a dorostenců jsou úrazy a otravy. Vliv zdravého životního stylu je naprosto zásadní, pro zdraví hrají významnou úlohu dědičné dispozice, které se podle různých výzkumů podílejí pěti až patnácti procenty na našem zdraví, jak se zde dozvídáme.

3) Zdravý životní styl jako nástroj cílené podpory zdraví

Zde se popisuje, že pokud má člověk zdravotní gramotnost, tak udělá mnohem více užitku pro sebe, ale i pro ostatní nastaveným životním stylem, pro které jsou různé limity, kde roli hraje společnost, rodina a prostředí. Popisují se zde v oddílu faktory významné pro zdraví, endogenní a exogenní, ale je zde i faktor životního prostředí a zdravotní péče. Lidé mají různé pohledy na životosprávu, buď mají vůli sami něco změnit, anebo vůli nemají, nebo mají strach a nechávají působnost na ostatních, kteří chtějí zdraví u nich podpořit.

„Člověk, který má nejen patřičné znalosti a dovednosti, ale i vůli k podpoře zdraví, může dosáhnout značného úspěchu a zlepšit zdravotní stav svůj i ostatních (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014, s. 25).”

Oddíl Faktory významné pro podporu zdraví

Vypsal jsem zde z knihy nejdůležitější faktory, kterými můžeme ovlivnit naše zdraví:

- a) styl života,
- b) zdravotní preventivní péči,
- c) prostředí, kde žijeme,
- d) ale i ty, které sami neovlivníme, a to jsou vrozené předpoklady, které dostáváme do vínku od svých rodičů, kteří je víceméně velmi mohou ovlivnit, jak píšu výše v eseji.

Pododdíl Výživa a nutriční chování

Zaujal mě výrok, že s jedením souvisí ty největší lidské hodnoty jako například láska a víra. Ne nadarmo se říká, že láska prochází žaludkem.

„Výživa a stravování má také sociální, psychický i duchovní rozměr (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014, s. 26).”

Podle autora (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014) je v této době s jídlem spojen úplně jiný rozměr, který se nyní v době pandemie mění a restaurace jsou zavřené, člověk se stravuje doma nebo přes výdejní okénko, zažíváme zcela odlišnou kulturu stravování, a to díky pandemii se vracíme k našim předkům, například když si vaříme a pečeme doma.

V pododdílu se popisují mentální nemoci a infekce, které jsou součástí somatických obtíží, které jsou náročné a diagnóza přísluší lékařům. Zde bych podotknul, že součástí léčby je doporučena terapie, a to hlavně u mentální anorexie a bulimie. Neměli bychom také zapomenout na kulturu stravování.

V dalších pododdílech pan doktor popisuje důležitost pohybové aktivity, spánku, relaxačních technik, správného dýchání, režimu odpočinku, techniky proti stresu, osobní hygienu, závislosti a desatero racionální výživy, které zde nyní uvádím:

„DESATERO RACIONÁLNÍ VÝŽIVY

1) *Jíst v pravidelnou dobu, pět až šest jídel denně. Doba mezi jednotlivými jídly by v žádném případě neměla překročit čtyři hodiny. Pokrmy konzumovat v klidném a příjemném prostředí, nevěnovat se při jídle jiným činnostem a nespěchat.*

2) *Upravit energetický příjem tak aby byl v rovnováze s výdejem fyzickou aktivitou.*

3) *Omezit příjem cholesterolu na max. 300 mg za den. Tzn. snížit příjem živočišných tuků, zvýšit podíl rostlinných olejů v celkové dávce tuku.*

4) *Snížit spotřebu jednoduchých cukrů na cca 60 g na den, zvýšit podíl polysacharidů v celkové dávce sacharidů. Tzn. vyvarovat se především cukrovinek a slazených nápojů.*

5) *Snížit spotřebu kuchyňské soli, nejlépe na 5 g za den. Tzn. omezit prisolování pokrmů, vyloučit ze stravy uzeniny, konzervované potraviny, snackové výrobky apod.*

6) *Zvýšit příjem vlákniny, nejlépe na 30 g za den. Tzn. konzumovat značné množství syrové zeleniny (asi 500 g za den), preferovat celozrnné pečivo, luštěniny.*

7) *Zvýšit příjem kyseliny askorbové (vitamínu C), cca. 100 g za den a přiměřeně zvýšit příjem dalších ochranných látek vitamínové a minerální povahy (zejména zinku, selenu, vápníku, jódu, karotenů, tokoferolu a dalších látek. Tkz. dbát na pestrou stravu s dostatečným zastoupením zeleniny, ovoce a ryb, nejlépe mořských.*

8) *Alkoholové nápoje nekonzumovat vůbec, nebo jen mírně, tedy tak, aby denní příjem ethylalkoholu nepřekročil cca. 30 g (to odpovídá jedné dávce, kterou představuje přibližně 500 ml piva nebo 200 ml vína nebo 50 ml destilátů).*

9) *Optimalizovat pitný režim tak, aby příjem tekutin odpovídal jeho výdeji. Za normálních okolností to znamená denní příjem tekutin na úrovni cca 2 litrů vhodných (tzn. neslazených, nesyacených) druhů nápojů s preferencí obyčejné vody.*

10) *Přihlížet k věku, zdravotnímu stavu, vykonávaným činnostem a v neposlední řadě k osobním chuťovým preferencím (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014, s. 31, 32).”*

V posledním oddílu **Efektivní cesty k emočnímu zakotvení**

Popisuje se zde, jak je důležité podporovat a posilovat pozitivní emoce. Určitě každý z nás už zažil různé emoční stavy a pokud se s nimi nepracuje, mohou náš duševní stav i zhoršit. Práci na sobě, vlastním sebe zdokonalováním můžeme mnoho změnit. Zde popisuje pan doktor pětici emočního zakotvení: mít rád, tvořit, bydlet, vztahovat se a učit se. Zaujalo mě zde spojení, které mnoho lidí neumí správně interpretovat, „mít rád.“, ke kterému se často sami upínají a potom zcela nemyslí na sebe a očekávají marnou pochvalu od druhých za svou péči a podporu a nevědomě si vnitřně myšlenkami ubližují, co vlastně udělali špatně.

„Mít pozitivní stav k sobě je předpokladem k tomu mít rád někoho jiného. Emočně zakotvený člověk má kromě sebe velmi rád ještě, alespoň jednoho člověka a určitou náklonnost projevuje většímu počtu dalších lidí (ZVÍROTSKÝ, Michal, 2014, s. 46).“

Sami bychom měli vždy začít u sebe, než začneme radit druhým, protože mít se rád je dělat si radosti, které nás posilují na duchu, ale také můžeme milovat, mít rádi partnera, ale tato láska, pokud nejsme emočně zralí, nás může bolet hodně dlouho.

„Láska je složitý citový vztah a zážitkový fenomén, který může mít řadu naprosto odlišných podob (ZVÍROTSKÝ Michal, 2014, s. 46).“

Závěr

Odnáším si z této knihy poučení a důležité informace ke změně svého dosavadního životního stylu, oceňuji stručné a praktické řešení včetně vyjmenovaných bodů na úpravu například spánkového režimu a racionálního stravování. Tato kniha mě oslovila odborným vedením. Chtěl bych vyzdvihnout i zamyšlení autora například v podpoře pozitivních emocí a změn, které nám mohou pomoci zlepšit náš zdravotní stav do budoucna. Velice doporučuji tuto knihu ke studiu na vysoké škole kolegům pedagogům a vychovatelům, ale i veřejnosti.

6. PROFESIOGRAFICKÝ ROZBOR VYCHOVATELE

Charakteristika profese

Podle autorů (HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina, 2008) by měl mít vychovatel pozitivní vztah k dětem, citovost, cit a vyrovnanost. Jeho smysl pro humor je alfou a omegou, protože to děti mají rádi v jakémkoliv věku. Měl by zaujmout vlastní činností a hrou, tvořivostí i nápaditostí a umět improvizovat. Být čestným, a empatickým, řešit přestupky dětí osobně, (ne před celou třídou), pokud to není potřeba jako výchovný prvek. Znat věkové zvláštnosti dětí, umět se v tom orientovat, mít přiměřenou fyzickou kondici a být vždy součástí kolektivu. Vzdělávat se pedagogicky-psychologicky, mít obecné znalosti i v oblasti zájmu dětí dané věkové kategorie. Mít komunikační schopnosti při práci s dětmi, kolegy a rodiči, umět se ovládnout a pracovat s reflexí, být asertivní, ale i lidský. Umět se ozvat, být aktivní a zajistit dětem správné pomůcky, hračky a bezpečný prostor pro hraní, rychle se rozhodovat, umět pozorovat a zajišťovat denní bezpečnost svou i dětí, chránit před zneužitím osobní údaje svěřených dětí, dodržovat mlčenlivost i ve školních prostorách. Výhodou tohoto velice krásného, proměnlivého, ale vděčného povolání, které dává smysl (děti dávají vždy svoji spokojenost a city najevo), je jeho odlišnost od školního vyučování. Pokud si vychovatel získá děti svojí lidskostí, citovostí a smyslem pro detail, svým přátelským přístupem ve vedení při činnostech a volnočasové zábavě, může eliminovat jistou ztrátu autority. Autorita by neměla být autoritářská.

Předpoklady pro výkon činnosti vychovatele

Vychovatel je pedagogickým pracovníkem podle § 2 zákona č. 563/2004 a pro výkon potřebné profese musí mít vzdělání podle §16 zákona č. 563/2004, o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů, dále bych upozornil na § 22 Společná ustanovení k odborné kvalifikaci, § 22a Pracovní doba pedagogických pracovníků, dále § 23 Rozsah přímé pedagogické činnosti a její novelizaci § 23a Pracovní poměr na dobu určitou pedagogického pracovníka, vybral jsem zde výčet těchto zákonů a novelizací viz. níže s vybranými i mými vloženými komentáři.

„Ve Sbírce zákonů byla pod č. 379/2015 Sb. vyhlášena novela zákona o pedagogických pracovnících, která kromě jiného stanovuje speciální pravidla pro uzavírání pracovních poměrů s pedagogickými pracovníky na dobu určitou. Reaguje na negativní praxi v regionálním školství, kdy jsou s pedagogickými pracovníky uzavírány pracovní poměry na dobu určitou pouze na období školního vyučování školního roku (tedy od 1. 9. do 30. 6.). Současně se řeší otázka získání odborné kvalifikace učitelů předmětů uměleckého zaměření Platné znění části první zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

§2

Pedagogický pracovník

(1) Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu¹) (dále jen „přímá pedagogická činnost“); je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb.

(2) Přímou pedagogickou činnost vykonává

- a) učitel,*
- b) pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,*
- c) vychovatel,*
- d) speciální pedagog,*
- e) psycholog,*
- f) pedagog volného času,*
- g) asistent pedagoga,*
- h) trenér,*
- i) metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně²⁰),*
- j) vedoucí pedagogický pracovník,*

3§

Předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka

(1) *Pedagogickým pracovníkem může být ten, kdo splňuje tyto předpoklady:*

- a) je plně způsobilý k právním úkonům,*
- b) má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává,*
- c) je bezúhonný,*
- d) je zdravotně způsobilý a*
- e) prokázal znalost českého jazyka, není-li dále stanoveno jinak.*

(2) *Posuzování předpokladu podle odstavce 1 písm. d) se řídí zvláštním právním předpisem.³⁾*

(3) *Uznávání odborné kvalifikace a splnění předpokladu bezúhonnosti a zdravotní způsobilosti u státních příslušníků členských států Evropské unie, případně jejich rodinných příslušníků, a státních příslušníků ostatních států, kteří jsou v členském nebo jiném státě oprávněni konat přímou pedagogickou činnost, se řídí zvláštními právními předpisy⁴⁾.*

§4

Znalost českého jazyka

(1) *Fyzická osoba, která získala příslušnou odbornou kvalifikaci stanovenou tímto zákonem v jiném vyučovacím jazyce než českém, je povinna prokázat znalost českého jazyka zkouškou, pokud není dále stanoveno jinak.*

(2) *Zkoušku z českého jazyka lze vykonat na vysoké škole v rámci programu celoživotního vzdělávání⁵⁾ nebo v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků¹⁾ nebo v jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky.¹⁾*

(3) *Zkouška nenahrazuje odbornou kvalifikaci k výuce českého jazyka na základních, středních a vyšších odborných školách.*

(4) *Prokázání znalosti českého jazyka se nevyžaduje u fyzické osoby,*

- a) která bude působit ve škole s jiným vyučovacím jazykem než českým,*
- b) která úspěšně vykonala maturitní zkoušku z českého jazyka a literatury,*

c) která vyučuje cizí jazyk nebo konverzaci v cizím jazyce.

(5) Pedagogičtí pracovníci, kromě pedagogických pracovníků uvedených v § 6 a 7, mohou prokázat znalost českého jazyka předložením dokladu o složení jazykové zkoušky v zahraničí (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016)."

Požadavky na vzdělání a vzdělávání vychovatelů

Vychovatel si musí obnovovat a udržovat svoji kvalifikaci, ředitel jí může, nebo by měl zohlednit a při získávání kvalifikace na akreditovaných studijních programech udělené ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, má povinnost zaměstnavatel (jen u státních škol) studium v celém rozsahu proplatit, včetně dopravy na místo, pokud je přímá činnost delší než pět hodin, má studující nárok na stravu. Vzdělávání je veřejnou službou.

„§ 16

Vychovatel

(1) Vychovatel získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,

b) vysokoškolským vzděláním podle § 7 až 10, 12 a 14,

c) vysokoškolským vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného studijního programu než podle písmen a) a b) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání v oblasti pedagogických věd uskutečňovaném vysokou školou, nebo

2. studiem pedagogiky

d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na vychovatelství nebo na pedagogiku volného času nebo na speciální pedagogiku nebo na sociální pedagogiku,

e) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene d) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na vychovatelství nebo sociální pedagogiku nebo pedagogiku volného času nebo na přípravu učitelů základní školy nebo střední školy, nebo

2. studiem pedagogiky,

f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu střední školy v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu vychovatelů nebo pedagogů volného času,

g) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu učitelů předškolního vzdělávání a vykonáním jednotlivé zkoušky, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky z předmětu zaměřeného na vychovatelství, nebo

h) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene f) a g) a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na vychovatelství nebo sociální pedagogiku nebo pedagogiku volného času nebo přípravu učitelů základní školy nebo střední školy.

(2) Vychovatel, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve školském výchovném a ubytovacím zařízení nebo v jeho oddělení zřízeném pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, nebo ve středisku výchovné péče, získává odbornou kvalifikaci,

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku nebo sociální pedagogiku,

b) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na speciální pedagogiku, nebo

c) vzděláním stanoveným pro vychovatele podle odstavce 1 a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016).“

Podle autora (BENDL, Stanislav, 2015) vychovatel vykonává přímou vychovatelskou a vzdělávací činnost, jeho práce je také životním posláním. Pro vychovatele je to velice náročné, ale určitým způsobem svobodné povolání, které mu dává možnost rozmanitých forem činností s výběrem metodického výchovného působení například ve vedení školní družiny, výchovného zařízení, internátu, zařízení pro ústavní a ochrannou léčbu, sociálního zařízení, nebo jiného školského zařízení.

Vychovatel by se měl celoživotně se vzdělávat, měl by mít v sobě zakotven poznávací proces, který může dětem zprostředkovávat ve výuce. Měl by být fyzicky a psychicky zdatný. Pro výkon své činnosti má mít odborné vzdělání, znalost českého jazyka a být bezúhonný, viz. níže:

„§ 22

Společná ustanovení k odborné kvalifikaci

(1) Studium pedagogiky se rozumí vzdělání získané studiem ve vzdělávacím programu akreditovaném pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a uskutečňovaném vysokou školou nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,

a) pro učitele odborných předmětů střední školy, pro učitele praktického vyučování střední školy, pro učitele odborného výcviku střední školy, pro učitele uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední škole a konzervatoři a pro učitele jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky s obsahovým zaměřením na pedagogiku, psychologii a didaktiku,

b) pro vychovatele, pedagoga volného času a asistenta pedagoga s obsahovým zaměřením na pedagogiku a psychologii.

(2) Doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace se rozumí vzdělání získané studiem ve vzdělávacím programu akreditovaném pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a uskutečňovaném vysokou školou, kterým získávají absolventi magisterských studijních programů v oblasti pedagogických věd zaměřených na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů způsobilost vykonávat přímou pedagogickou činnost na jiném stupni nebo druhu školy.

(3) Učitel, který splňuje předpoklad odborné kvalifikace podle § 8 odst. 1 písm. d), § 9 odst. 1 písm. c), § 9 odst. 2 nebo § 11 odst. 1, získává odbornou kvalifikaci pro výuku dalšího odborného předmětu také ukončením akreditovaného bakalářského studijního programu, který odpovídá charakteru tohoto vyučovaného předmětu.

(4) Pedagogický pracovník, pro kterého je příslušný cizí jazyk rodným jazykem nebo který jej ovládá na úrovni rodného jazyka, splňuje pro účely tohoto zákona předpoklad odborné kvalifikace pro výuku konverzace v tomto cizím jazyce, získal-li alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou, nebo pro výuku tohoto cizího jazyka, získal-li vysokoškolské vzdělání.

(5) Pedagogický pracovník, který vedle přímé pedagogické činnosti, pro kterou má odbornou kvalifikaci, vykonává také další přímou pedagogickou činnost v rámci druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě, pro kterou nemá odbornou kvalifikaci, splňuje pro pracovněprávní účely předpoklad podle § 3 odst. 1 písm. b). Větu první nelze uplatnit u pedagogického pracovníka, který má odbornou kvalifikaci pouze pro příslušný předmět nebo příslušnou aktivitu podle odstavce 5 nebo § 8 odst. 4, § 9 odst. 9, § 10 odst. 2, § 11 odst. 5 a 6 a § 17 odst. 4.

(6) Právnícká osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení může zajišťovat výchovu a vzdělávání po nezbytnou dobu a v nezbytném rozsahu pedagogickým pracovníkem, který nespĺňuje předpoklad odborné kvalifikace, pokud prokazatelně nemůže tyto činnosti zajistit pedagogickým pracovníkem s odbornou kvalifikací. Tím není dotčena odpovědnost ředitele školy nebo školského zařízení za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a školských služeb podle zvláštního právního předpisu²¹⁾ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016).”

Podle autorek (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015) by mělo být vrozeným uměním vychovatele rychle reagovat, přizpůsobovat se proměnlivým podmínkám a řešením neočekávaných situací. Toto povolání jest možnou variabilitou ve výběru a změnou činností, jedinečné ve školském zařízení. Vychovatel vede agendu zvolených aktivit a hodnocení, komunikuje a radí se s kolegy učiteli nejen o své třídě. Učitel a vychovatel by měli být v symbióze se společným vedením svých svěřenců. Vychovatel by měl psychogenním tréninkem myslet na sebe, pěstovat a posilovat svoje zdraví, fyzickou, psychickou pohodu, protože v této době je to velice psychicky náročné pro každého. Vychovatel by měl jít hlavně dětem příkladem a pečovat o svoji hygienu čistotou těla, měl by být vhodně oblečen a upraven, je přece vzorem pro děti a rodiče. S radostí pozoruji děti, jak zvládají většinu pandemie s přehledem, poradí si s distanční výukou a změnami s tím souvisejícími.

„§ 22a

Pracovní doba pedagogických pracovníků

(1) Pedagogičtí pracovníci vykonávají v pracovní době

a) přímou pedagogickou činností,

b) práce související s přímou pedagogickou činností.

(2) *Pedagogický pracovník je povinen být na pracovišti zaměstnavatele v době stanovené rozvrhem jeho přímé pedagogické činnosti, v době stanovené rozvrhem jeho dohledu nad dětmi a žáky, v době zastupování jiného pedagogického pracovníka a v případech, které stanoví v souladu se zákoníkem práce zaměstnavatel.*

(3) *Jde-li o výkon jiné práce než podle odstavce 2, vykonává pedagogický pracovník sjednanou práci v pracovní době, kterou si sám rozvrhuje, a na místě, které si sám určí. Náklady, které pedagogickému pracovníkovi vzniknou výlučně v souvislosti s výkonem práce na jiném místě než na pracovišti zaměstnavatele podle věty první, se nepovažují za náklady vzniklé v souvislosti s výkonem závislé práce, a není-li dohodnuto jinak, hradí je pedagogický pracovník (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016)."*

Rozsah přímé a nepřímé činnosti

Čas	Činnosti přímé a nepřímé
6.30 - 7.45	Ranní družina, volnočasové aktivity, přímá činnost
7.55 - 11.20	Osobní volno, nepřímá činnost
11.20 - 12.15	Vyzvednutí dětí ve třídě, odchod na oběd, přímá činnost
12.15 - 14.30	Odchod do družiny, individuální aktivity dle týdenního plánu, přímá činnost
14.30 - 16.30	Přípravy dětí na druhý den, úkoly, volnočasové aktivity dětí, přímá činnost
16.30 - 17.00	Nepřímá činnost, přípravy aj.

Tabulka č. 2: Rozsah přímé a nepřímé činnosti vychovatele (Zdroj ŠVP ZŠ, 2019).

Přímá výchovatelská činnost je rozdělena na přímou a nepřímou, maximální hodinový rozsah obou činností je 40 hodin týdně. Týdenní rozsah přímé činnosti je 28-30 hodin a nepřímé činnosti je 12-10 hodin.

Graf č. 1: Přímá a nepřímá činnost vychovatele (Zdroj MŠMT, 2016).

„Podle § 23, odst. 2, příklad 1 Vychovatel školní družiny a školního klubu má nařízením určen základní pedagogický úvazek 28–30 hodin. Ředitel školy je povinen na začátku období školního vyučování nebo pololetí školního vyučování konkrétnímu pedagogickému pracovníkovi stanovit přesnou výši jeho základního pedagogického úvazku. Tuto výši není oprávněn v daném období měnit. Ředitel školy si při stanovení základního pedagogického úvazku konkrétním pedagogickým pracovníkům počíná tak, aby dodržel zásadu rovného zacházení se zaměstnanci a zákaz diskriminace. Porušením těchto zásad bude např. neodůvodněné stanovení základního pedagogického úvazku ve výši 30 hodin u jednoho z vychovatelů školní družiny, pokud ostatní budou mít základní pedagogický úvazek stanoven na 28 hodin.

Za práce v základním pedagogickém úvazku a za práce související s přímou pedagogickou činností přísluší pedagogickým pracovníkům měsíční platový tarif stanovený podle nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

§ 23

Rozsah přímé pedagogické činnosti

(1) Týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti stanoví ředitel školy pedagogickému pracovníkovi na období školního vyučování nebo na pololetí školního vyučování.¹⁾ Ředitel školy s celoročním provozem a ředitel zařízení sociálních služeb stanoví rozsah hodin přímé pedagogické činnosti na období kalendářního roku.

(2) Ředitel školy zřizované ministerstvem, krajem, obcí a svazkem obcí stanoví týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti podle prováděcího právního předpisu. Při sjednání kratší, než stanovené týdenní pracovní doby se úměrně tomu sníží rozsah přímé pedagogické činnosti.

(3) Ředitel školy nebo ředitel zařízení sociálních služeb může nařídít pedagogickému pracovníkovi konání přímé pedagogické činnosti nad jemu stanovený rozsah nejvýše v rozsahu 4 hodin týdně, další hodiny s ním může dohodnout.

(4) Za přímou pedagogickou činnost nad rozsah hodin stanovený ředitelem školy nebo zařízením sociálních služeb se považuje vykonaná přímá pedagogická činnost podle odstavce 3 i v případě, že pedagogický pracovník nesplnil ředitelem stanovený týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti vyplývající z týdenního rozvrhu přímé pedagogické činnosti, protože v době, která se posuzuje jako výkon práce^{8b}), přímou pedagogickou činnost nevykonával. U pedagogických pracovníků s kratší pracovní dobou je přímou pedagogickou činností nad stanovený rozsah přímá pedagogická činnost přesahující týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti odpovídající stanovené týdenní pracovní době^{8c}); těmto pedagogickým pracovníkům není možné konání přímé pedagogické činnosti nad stanovený rozsah nařídít.

(5) Vláda stanoví nařízením rozsah přímé pedagogické činnosti pedagogických pracovníků škol zřizovaných ministerstvem, krajem, obcí a svazkem obcí (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016).”

Pracovní smlouva na dobu určitou je nyní, po novelizaci zákona minimálně na dvanáct měsíců, může se opakovat maximálně dvakrát. Pokud zaměstnanec nemá ještě kvalifikaci, kterou si doplňuje, lze uzavřít pracovní smlouvu na dobu kratší. Smlouva je oboustranný akt a neměla by být ani jedna strana zvýhodňována, pokud se nedomluví jinak.

„Novelizace

§ 23a

Pracovní poměr na dobu určitou pedagogického pracovníka

(1) Na pracovní poměr na dobu určitou pedagogického pracovníka se vztahuje zákoník práce, nestanoví-li tento zákon jinak²²⁾.

(2) Doba trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka mezi týmiž smluvními stranami činí nejméně 12 měsíců a může být ode dne vzniku prvního pracovního poměru opakována nejvýše dvakrát²³⁾.

(3) Celková doba trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka mezi týmiž smluvními stranami nesmí přesáhnout ode dne vzniku prvního pracovního poměru 3 roky²³⁾.

(4) Ustanovení odstavce 2 se nevztahuje na případy, kdy byla doba trvání pracovního poměru na dobu určitou sjednána s pedagogickým pracovníkem,

a) jako náhrada za dočasně nepřítomného pedagogického pracovníka na dobu překážek v práci na straně tohoto pracovníka nebo

b) který nesplňuje předpoklad odborné kvalifikace podle § 22 odst. 7.

(5) Sjedná-li zaměstnavatel s pedagogickým pracovníkem dobu trvání pracovního poměru na dobu určitou v rozporu s odstavci 2 až 4, a oznámil-li pedagogický pracovník před uplynutím sjednané doby písemně zaměstnavateli, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnával, platí, že se jedná o pracovní poměr na dobu neurčitou. Návrh na určení, zda byly splněny podmínky uvedené v odstavcích 2 až 4, mohou zaměstnavatel i pedagogický pracovník uplatnit u soudu nejpozději do 2 měsíců ode dne, kdy měl pracovní poměr skončit uplynutím sjednané doby (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016).“

Náplň práce vychovatele

Podle autorek (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015) má mít vychovatel při pedagogické činnosti s dětmi na paměti sociálně patologickou prevenci, kterou by měl při práci s dětmi rozpoznávat, včas interpretovat s výchovnými programy určeným druhem prevence podle stupně ohrožení. Volnočasové aktivity jsou v rozvoji osobnosti dětí významnou celoživotní hodnotou.

Vychovatel má pomoci dětem ve školní družině objevit vlastní hodnoty a limity, být součástí týmu, sestavovat jim režim dne, povzbuzováním vytvářet kladný vztah k pohybové aktivitě, zdravému životnímu stylu posilováním jejich zdravého sebevědomí, je velmi důležité být dětem po celou dobu v družině nablízku, vnímat jejich potřeby a radosti.

Z praxe vychovatele vím, že nejlepší místo na pozorování dětí při jejich dobrovolných aktivitách, je na opačné straně, než kde je pro ně obvyklé, přesouváme se s nimi i během volnočasových aktivit, abychom měli přehled. Děti často pozorují místo, kde sedíme nebo když máme výuku, mám zkušenosti, že se mnohem více uvolní ve svém projevu a chování, když mají pocit svobody.

„Vychovatel by měl ve družině vybrat aktiv, který má dostatečnou působnost na pasiv, Tkz. princip paralelního působení A. MAKARENKA (Z přednášky prof. BENDL, Stanislav, 2019).“

Podle autorů (HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina, 2008) má mít vychovatel cit pro náročné situace a závažné životní události, které bohužel nedokážeme ovlivnit, ale výchovou k zdravému životnímu stylu je můžeme u dětí v budoucnu limitovat. Jejich význam je ve vývoji dítěte formován neuroticky až psychosomaticky, proto relaxační cvičení a náhodné hry v těchto situacích pomohou dětem se orientovat a nebudou tomu brát takový zřetel, dlouhodobé emoční výkyvy děti frustrují a zbytečně oslabují. Také v dnešní uspěchané době to děti často vnímají a nevědomě přebírají od svých bližních. Vychovatelé by měli v těchto situacích vědět, jak mají reagovat, vhodné jsou psychosociální výcviky a školení, protože křikem nebo utěšováním psychický stav některých dětí nevědomě zhoršují.

Nesmíme zapomínat, že marginální jedinci při pobytu v družině už asistenta pedagoga po celou dobu nemají, a o to je pro vychovatele náročnější výchova. Výchova je proces vědomé a řízené socializace po celý život. Měli bychom vědět, že i pro naše zdraví je nejdůležitější společné soužití v rodině a tyto dobré rodinné mezigenerační vztahy jsou důležité hlavně pro naše děti. Bohužel tato doba nám to komplikuje, ale musíme to zvládnout a podpořit ostatní, protože naši prarodiče zažili mnohem horší časy ve svém životě a učili se s tím také pracovat a žít.

Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

Podle autorů (HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina, 2008) je bezpečnost ochrany a zdraví ve školní družině je jedna z nejdůležitějších zásad, úrazy dětí jsou nejčastější příčinou, která může ohrozit jejich zdraví a život, proto je pro pedagogy a vychovatele nedílnou součástí znalost všeobecných zásad bezpečnosti ochrany a zdraví, profesní příprava podle vyhlášky č. 20/1989 Sb. článku 155 Úmluvy mezinárodní organizace práce. Znalostí provozu bychom měli také zmapovat možná rizika, prevenci zajišťovat technickým, organizačním a výchovným opatřením a eliminovat jejich vznik.

Vychovatel by měl s respektem k soukromí, vnímat pocity dětí z nespravedlnosti (dětí se vám více svěří, než rodičům), včasným rozpoznáním vnímat varovný signál narušující zdravý vývoj dětí a neodkladně předat k řešení poškození práv dětí.

„Znalost bezpečnostních předpisů je v práci s dětmi jedním z nejdůležitějších ukazatelů. Bezpečnost není jen fyzická, ale také psychická a sociální (HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina, 2008, s. 185).”

Autoři (HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina, 2008) upozorňují na povinnosti dohledu nad nezletilým v době pobytu dětí ve školském zařízení berou pedagogové na sebe povinnost poučit děti o pravidlech bezpečnosti a ochrany zdraví vždy při novém nástupu do družiny, ale i před prázdninami nebo školním volnem.

Vychovatel by měl eliminovat možné nebezpečí, dodržováním bezpečnosti práce děti chránit, včasným rozpoznáním možných nebezpečí úrazu nejen při praktických činnostech, ale i při volnočasových aktivitách dětí, například prohlídkou terénu.

„Ve školní družině se naplňují oddělení do 30 žáků, ale ředitel s ohledem na druh aktivity a s ohledem na jejich bezpečnost může stanovit nižší počet účastníků na jednoho pedagoga. Například pro plavání je určeno, že do vody vstupuje pouze skupina s maximálním počtem 10 dětí na jednoho vychovatele. Pro lyžařský výcvik je stanoven počet členů jednoho družstva vedeného instruktorem na 15 dětí (MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar, 2015, s. 188, 189).”

Podle autorů (HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina, 2008) má vychovatel úplně jiný pohled na děti než učitel, protože výuka není tak formální jako školní vyučování. Proměnlivost a pestrost tohoto povolání určuje nejen metoda, ale i příroda, počasí, počet dětí, prostor, duševní stav a únava, ale hlavně kvalita každého vychovatele jako člověka, který by měl umět dětské srdce potěšit a nasměrovat ho k lepším výsledkům nejen ve školním vyučování, ale i doma a následně v budoucím životě.

„Vychovatelé a pedagogové volného času působí zpravidla na základních a středních školách a dále ve školských zařízeních pro volný čas. Zákonem je u nich požadováno odborné středoškolské, vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání, přičemž cesty k získání kvalifikace jsou různé a otevřené i pro dosud nekvalifikované zájemce z praxe (BENDL, Stanislav, 2015, s. 34).”

Vychovatel by měl znát bezpečnostní a právní předpisy a řídit se jimi. Ve škole jsou metodické pokyny o přijatých opatřeních technických, organizačních a výchovných, vede se k nim dokumentace. Agenda má mít přehlednou strukturu.

• *„Vychovatel by měl podpořit dobrý zdravotní stav, duševní a sociální vývoj vychovávaných jedinců těmito způsoby:*

• *Usměrňováním režimu dne tak, aby odpovídala lidským biorytmům a vyhovoval individuálním zvláštěm člověka. Spočívá ve střídání činností různého charakteru práce a odpočinku, duševní a tělesné činnosti, aktivity organizované, ale i spontánní, individuální nebo vykonávané v menších i větších skupinách.*

• *Podněcování a poskytování příležitostí k vydatnému pohybu, nejlépe venku na čerstvém vzduchu. Pohybové aktivity kompenzují nedostatek pohybu a pro zdravý vývoj jedince jsou nezbytné. Jedním z cílů výchovy ve volném čase je, aby se pro lidi pohybové aktivity staly pravidlem a běžnou součástí života.*

• *Vedení ke zdravému stravování vytvářením a upevňováním zdravých stravovacích návyků. Tuto funkci ve značné míře plní ta školská zařízení, která zajišťují stravování dětí a mládeže. Dodržování hygienických požadavků je dáno příslušnými dokumenty a sledováno. Také složení stravy její úprava a množství jsou závazně dané. Výchovným působením lze pěstovat žádoucí stravovací návyky, příp. odstraňovat již vytvořené zlovyky. Doba jídla by měla být v režimu dne příjemným časem. Společné stravování je i společenskou záležitostí. Mělo by probíhat v příjemném prostředí, v klidu, bez zbytečného spěchu.*

Škodlivý je spěch při jídle. Tento zlovyk si někdy děti přinášejí už z rodiny (kdo je první, ten je král). Ve školských zařízeních je pobízení k rychlé konzumaci časté, podobně jako přílišný hluk a neklid v jídelnách. Při jídle je možné společensky konverzovat, zlovykem je mluvit s plnou pusou.

To jsou jen příklady problémů, s nimiž se často setkávají vychovatelé ve školských zařízeních. Dalšími problémy jsou nevhodné rozložení jídel v průběhu dne, otázka pitného režimu, nabídka nevhodných nápojů a potravin v automatech, nežádoucí stravovací návyky v rodinách apod.

- Pěstování a upevňování hygienických návyků. Tato oblast je opět zvláště významná při práci s dětmi a mládeží, kdy návyky nejsou mnohdy dostatečně upevněné nebo vytvořené. Týká se návyků osobní hygieny, péče o osobní věci, oděv, obuv, návyků kulturního stravování apod. Velký význam má hygiena prostředí, ve kterém výchovný proces probíhá.*

- Dodržování zásad bezpečnosti práce. Podobně jako hygienické požadavky jsou i zásady bezpečnosti práce určeny příslušnými právními předpisy. Pedagog je povinen se těmi normami seznámit a dodržovat je (HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina, 2008, s. 73).”*

Praxe v předškolní výchově a její legislativa

Naše legislativa umožňuje podle školského zákona 561/2004 Sb., část druhá § 34, předškolní výchovu zpravidla pro děti od tří do šesti let. Toto období je důležité pro socializaci a budování správných návyků. Má soukromá praxe v mateřských školách ukazuje dnes pravý opak, přicházející předškolní děti, nemají vytvořeny správné návyky, se učí neochotně nové věci, neumí se podělit. Dalšími zkušenostmi z praxe je komunikační bariéra u dětí cizinců, které vyžadují mnohem větší pozornost učitelů v předškolní povinné docházce. Jejich integrace je velice náročná.

Podmínky pro výkon profese

Podle autorů (HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina, 2008) mají být prostory, takové, aby vyhovovaly činnosti, ke které jsou zřízeny, podle §7 odst. 1, vyhlášky Ministerstva zdravotnictví ČR č. 410/2005. Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých. Prostory pro činnost by měly být určeny jen pro školní družinu. Nábytek, podlahy a uspořádání mají být uspořádány podle věku dětí. Ve školní družině mají být hračky, hry, knihy, časopisy, výtvarné potřeby, hudební nástroje; odpočinková místa, stoly a židle. Výzdoba by měla být postupně obměňována podle prací dětí ideálně dle ročních období.

Vychovatel by měl mít prostor na výkon nepřímé činnosti, technické a sportovní prostředky pro práci s dětmi, například pro projekci a výklad, pro venkovní volnočasovou činnost. Měl by být finančně a psychicky motivován, podporou ke své činnosti, měl by mít zajištěnou možnost stravování a jiné zaměstnanecké benefity, které jsou v dnešní době již standardem.

Dotazníky s vychovateli

Při studiu jsem poznal skvělé spolužáky, které jsem oslovil s dotazníkem, který jsem vypracoval. Některé kolegyně s uveřejněním jmen nesouhlasily, proto jsem dotazník upravil včetně fiktivních jmen. Otázky pro kolegy vychovatele jsem vypracoval sám a použil do dotazníku. Vypracovaný dotazník jsem zařadil do příloh na konci portfolia.

Zhodnocení dotazníků

Odpovědi vychovatelů na různá témata a jejich zkušenosti by byly na další debatu, letité zkušenosti některých vychovatelů provází ve většině radost, komunikace s vedením školy je obstojná, k inkluzi se ve většině vyjadřují s tím, že některé školy nejsou na ni zcela připraveny. S prostředím jsou vesměs všichni spokojeni a plně jim vyhovuje i časová náročnost, kdy je možnost i částečného úvazku. V době pandemie, jsou úvazky vyšší, protože třídy se nemohou míchat a každý vychovatel má jen skupinu do 15 dětí. Zajímal jsem se o na nejkrásnější vlastnost vychovatele, a to je bezesporu empatie, citovost a láska k oboru.

Závěr

Profese vychovatele mi přirostla k srdci, vidět šťastné a veselé děti kolem sebe je naplněním a díky studiu se mohu spolupodílet s pomocí rodičů a kolegů na jejich pozitivním vývoji.

(Dotazníky s vychovateli jsou v kapitole č. 11., příloha č. 1, s. 63, 64, 65, 66, 67, 68)

7. PŘÍPADOVÁ STUDIE ZŠ NUČICE

Tuto školu jsem si vybral, protože jsem zde zaměstnán, rozepíšu její charakteristiku od historického vzniku, kapacity školy, školní řád, personální obsazení, vzdělávací program školy, učební plán I.A a denní režim školní družiny, bezpečnosti a ochrany zdraví žáků.

Údaje o škole:

Název školy: Základní a Mateřská škola Nučice

Adresa: ulice Kubrova 136, okres Praha – západ, 252 16 Nučice

Ředitel: PaedDr. Mgr. Pavel Schneider

IČ: 49855255

Zřizovatel: Obec Nučice, Kubrova 31, 252 16 Nučice

Charakteristika a historický vznik školy

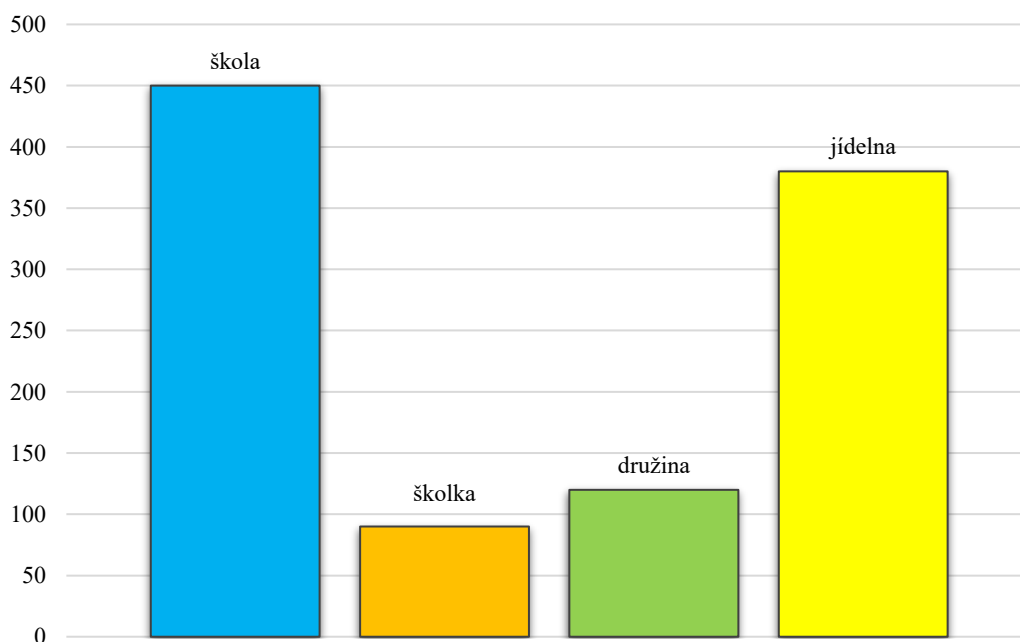
V (ŠVP ZŠ, 2019) se píše, že Základní a Mateřská škola se nachází v ulici Kubrova v budovách č.p. 136, č.p. 117 a č.p. 177, v obci Nučice v okrese Praha–západ, zřizovatelem je obec Nučice. Škola je výborně situována v centru obce, je dostupná integrovanou hromadnou dopravou. Je to plně organizovaná škola s devíti postupnými ročníky, rozdělena na I. a II. stupeň, podle počtu žáků jsou rozděleny na paralelní nebo kmenové třídy. Dříve nučické děti chodily do Tachlovic, tato historicky nádherná škola, která má v sobě “genius loci”, byla otevřena v roce 1904 jako trojtřídní se třemi učiteli a své vybudování si musela vybojovat v bouřlivých diskusích z okolních obcí, které tomu bránily. První žádost o její vznik byla datována 8. ledna roku 1900 a konečné rozhodnutí Zemské školní rady padlo v roce 1902, ale s tím, že obec bude nadále přispívat na školu tachlovickou. Stavba byla zahájena 13. června 1903 a pokračovala rychle. Naštěstí pro tuto školu nebyla v blízkém okolí měšťanská škola, proto zde byla 3. září roku 1920 zřízena. Od 1. prosince 1920 zde byly otevřeny dvě třídy pokračovací školy hornické. Po roce 1948 byla škola obecná změněna pod názvem Národní škola a měšťanská změněna na střední školu. V roce 1953 byly opět sloučeny pod názvem Osmiletá střední škola. V roce 1960-1961 se stala ze školy devítiletá základní škola, která se změnila v roce 1983 na školu základní.

Od 1.9. 1994 se stala Základní škola příspěvkovou organizací a v roce 2003, byla ke škole připojena mateřská škola. Základní škola a její budovy prošly několika rekonstrukcemi v letech 1933, a celkovou rekonstrukcí v letech 1977-1984, 1996 2016, 2020. Důkladnou rekonstrukcí prošla také tělocvična školy. V celé stoleté historii školy bylo vždy cílem zajistit kvalitní vzdělání a umožnit studium žáků rozsáhlého spádového obvodu na pomezí Berouna a Prahy.

Kapacita školy

Je nyní 450 dětí, školní družina má kapacitu 120 dětí, školní jídelna je s kapacitou 380 strážníků. Součástí školy je mateřská škola s kapacitu 90 dětí. S nárůstem stěhování lidí do developerských projektů, škola již dnes přestává dostačovat. Praxe ukazuje že kapacita je ve skutečnosti nižší (Zdroj ŠVP ZŠ, 2019).

Kapacita počtu žáků ZŠ Nučice v roce 2019

Graf č.2: Kapacita počtu žáků vybrané ZŠ (Zdroj ŠVP ZŠ, 2019).

Školní řád k výkonu práv a povinností žáků

Chtěl bych zde uvést pravidla školního řádu k výkonu práv a povinností žáků, viz níže:

„1. Závaznost školního řádu

• *Školní řád je závazný pro všechny žáky školy, jejich zákonné zástupce a všechny zaměstnance školy a je platný i pro akce související s výchovně vzdělávací činností školy, které se uskutečňují mimo budovu školy.*

2. Podrobnosti k výkonu práv a povinností žáků, jejich zákonných zástupců ve škole (§ 30 odst. 1 písm. a) školského zákona).

2.1 Práva žáků

Žáci mají právo:

- *na vzdělání podle školního vzdělávacího programu a školské služby,*
- *na rozvoj osobnosti podle míry nadání, rozumových a fyzických schopností,*
- *jedná-li se o žáky handicapované, s poruchami učení nebo chování, na speciální péči v rámci možností školy,*
- *na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání,*
- *zakládat v rámci školy samosprávné orgány žáků, volit a být do nich voleni, pracovat v nich a jejich prostřednictvím se obracet na ředitele školy nebo školskou radu s tím, že ředitel školy nebo školská rada jsou povinni se stanovisky a vyjádřeními těchto samosprávných orgánů se zabývat a své stanovisko k nim odůvodnit,*
- *vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání, přičemž jeho vyjádřením musí být věnována pozornost odpovídající jejich věku a stupni vývoje, své připomínky může vznést prostřednictvím zákonných zástupců nebo přímo řediteli školy,*
- *na informace a poradenskou pomoc školy v záležitostech týkajících se vzdělávání podle školního vzdělávacího programu,*
- *na ochranu před vlivy a informacemi, které by ohrožovaly jeho rozumovou a mravní výchovu a nevhodně ovlivňovaly jeho morálku,*

- *na ochranu před fyzickým a psychickým násilím a nedbalým zacházením,*
- *na svobodu ve výběru kamarádů,*
- *na svobodu pohybu ve školních prostorách, jež jsou k tomu určeny,*
- *na korektní jednání a chování ze strany zaměstnanců školy,*
- *na to, aby byl respektován žákův soukromý život a život jeho rodiny,*
- *na volný čas a přiměřený odpočinek a oddechovou činnost odpovídající jeho věku,*
- *na ochranu před návykovými látkami, které ohrožují jeho tělesný a duševní vývoj,*
- *v případě nejasností v učivu požádat o pomoc vyučujícího,*
- *jestliže se žák cítí z jakéhokoliv důvodu v tísní, má problémy apod., požádat o pomoc či radu třídního učitele, učitele, výchovného poradce či jinou osobu,*
- *na rovnoměrné rozvržení výuky po celý školní rok*

2.2 Povinnosti žáků

Žáci mají povinnost:

- *řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat,*
- *účastnit se mimoškolních aktivit, na které se přihlásil,*
- *dodržovat školní a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni,*
- *plnit pokyny pedagogických pracovníků školy, popř. dalších zaměstnanců školy vydané v souladu s právními předpisy a školním řádem,*
- *sledovat informace o změnách rozvrhu a suplování na nástěnkách nebo na www.zs-nucice.cz*
- *vyjadřuje-li své mínění a názory, činit tak vždy slušným způsobem,*
- *nepoškozovat majetek školy a spolužáků, případné škody jsou povinni zaplatit,*
- *informovat školu o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,*
- *nesmí svévolně opustit budovu školy v době výuky.*

2.3 Práva zákonných zástupců žáků

Zákonní zástupci žáků mají právo:

- *na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání svého dítěte,*
- *volit a být voleni do školské rady*
- *vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich dětí, přičemž jejich vyjádřením musí být věnována pozornost,*
- *na informace a poradenskou pomoc školy pro jejich děti v záležitostech týkajících se vzdělávání podle školního vzdělávacího programu,*
- *požádat o uvolnění žáka z výuky podle pravidel tohoto řádu*
- *na korektní jednání a chování ze strany zaměstnanců školy.*

2.4 Povinnosti zákonných zástupců žáků

Zákonní zástupci žáků mají povinnost:

- *zajistit, aby žák docházel řádně do školy,⁵*
- *informovat školu o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,*
- *dokládat důvody nepřítomnosti a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,*
- *oznamovat škole údaje nezbytné pro školní matriku (§ 28 odst. 2 a 3 školského zákona) a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost žáka, a změny v těchto údajích*
- *nahradit škodu, kterou žák způsobil svým nevhodným chováním a úmyslným ničením školního majetku,*
- *průběžně kontrolovat elektronickou žákovskou knížku (dále jen EŽK),*
- *na vyzvání ředitele nebo jiného pracovníka školy se dostavit do školy k projednání závažných skutečností týkající se vzdělávání a chování žáka*
- *řídít se školním řádem a respektovat další vnitřní předpisy školy.*

2.5 Pravidla vzájemných vztahů žáků a zákonných zástupců s pracovníky školy

- *Vzájemné vztahy mezi zaměstnanci školy a dětmi, nepřímo i zákonnými zástupci dětí, musí vycházet ze zásad vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti.*
- *Všichni zaměstnanci školy, děti a jejich zákonní zástupci se vzájemně respektují, dbají o vytváření partnerských vztahů podložených vzájemnou úctou, důvěrou a spravedlností.*
- *Všichni zaměstnanci školy děti a jejich zákonní zástupci dbají o dodržování základních společenských pravidel a pravidel slušné a zdvořilé komunikace.*
- *Zaměstnanec školy musí usilovat o vytváření dobrého vztahu zákonných zástupců a veřejnosti ke škole.*
- *Pedagogičtí pracovníci školy vydávají žákům a zákonným zástupcům žáků pouze takové pokyny, které bezprostředně souvisí s plněním školního vzdělávacího programu, školního řádu a dalších nezbytných organizačních opatření.*
- *Všichni zaměstnanci školy budou žáky chránit před všemi formami špatného zacházení, sexuálními násilím, využíváním. Budou dbát, aby nepřicházeli do styku s materiály a informacemi pro ně nevhodnými. Nebudou se vměšovat do jejich soukromí a jejich korespondence. Budou žáky chránit před nezákonnými útoky na jejich pověst. Zjistí-li, že dítě je týráno, krutě trestáno nebo je s ním jinak špatně zacházeno, spojí se se všemi orgány na pomoc dítěti. Speciální pozornost budeme věnovat ochraně před návykovými látkami.*
- *Informace, které zákonný zástupce žáka poskytne do školní matriky nebo jiné důležité informace o žákovi (zdravotní způsobilost,) jsou důvěrné a všichni pedagogičtí pracovníci se řídí se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.*
- *Vyzve-li ředitel školy nebo jiný pedagogický pracovník zákonného zástupce k osobnímu projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání žáka, konzultuje termín schůzky se zákonným zástupcem žáka.*
- *Žák zdraví v budově a na školních akcích pracovníky školy srozumitelným pozdravem. Pracovník školy žákovi na pozdrav odpoví.*

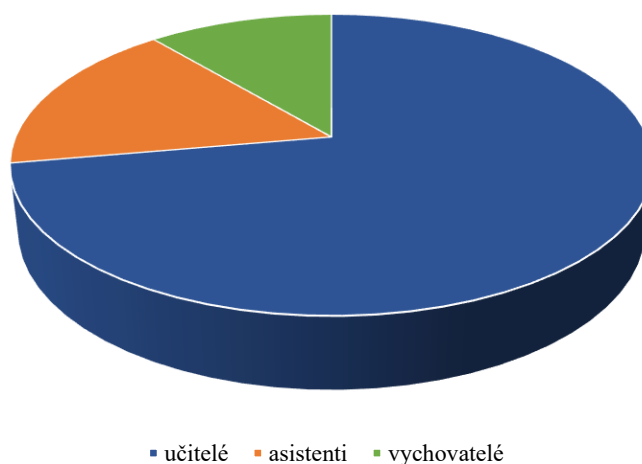
- *Všichni pedagogičtí pracovníci se povinně zúčastňují třídních schůzek a konzultačních dnů, na kterých informují zákonné zástupce žáků o výsledcích výchovy a vzdělávání.*
- *V případě omluvené nepřítomnosti pedagogického pracovníka zajistí, aby zákonní zástupci byli informováni jiným způsobem.*
- *Všichni pedagogičtí pracovníci povinně doplňují EŽK ihned po dílčí klasifikaci a vždy doplňují potřebná poučení o bezpečnosti v elektronické třídní knize (dále jen ETK) (ŠVP ZŠ, 2019).“*

Personální obsazení základní školy

Podle (ŠVP ZŠ, 2019) je členů pedagogického sboru na základní škole dvacet tři učitelů, pět asistentů a čtyři vychovatelé, kteří vytvářejí rodinné prostředí ve škole, směřují k otevřené komunikaci mezi žáky, rodiči a veřejností. Jejich cílem je kvalitní výchovně vzdělávací proces, který je u pedagogických pracovníků nepřetržitou povinností vlastního sebevzdělávání a sebevzdělávání.

Ve školním sboru jsou kvalifikovaní pedagogové, asistentky pedagogů, vychovatelé, zástupkyně ředitele a pan ředitel. Pedagogičtí pracovníci se pravidelně účastní dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Musím zmínit i nepedagogické pracovníky naše kuchařky, školníka, hospodářku a pokladní, sekretářku a pomocné síly.

Pedagogičtí pracovníci ZŠ Nučice 2019

Graf č. 3: Pedagogičtí pracovníci na vybrané ZŠ (Zdroj ŠVP ZŠ, 2019).

Vzdělávací program

V (ŠVP ZŠ, 2019) se píše, že hlavním školním programem je „Společně k úspěchu“, a že škola se zapisuje k projektům, které vychází z koncepce vzdělávání a kladou důraz na komunikaci, kooperaci a práci s informacemi. Pravidelné projekty školy jsou: Světový den dětí, Evropský den jazyků, Den Země a dále projekty věnované zdravému životnímu stylu, environmentální výchově, čtenářské gramotnosti a prevenci patologických jevů.

Projekty probíhají metodou „tutoringu“, kdy jeden žák učí druhé, metodou brainstormingu (skupinové kreativity). Škola zařazuje prvky „daltonského“ vyučování, založené na principech zodpovědnosti, samostatnosti a spolupráce, připravuje žáky k tomu, aby spolupracovaly, ale byly také samostatní, rozvíjí jejich pozitivní city v chování, jednání a prožívání životních situací, rozvíjením citlivých vztahů k lidem, prostředí a přírodě. Hlavní a dílčí cíle školy jsou: Motivovat děti k celoživotnímu vzdělávání, podněcovat k tvořivému myšlení, logickému uvažování a ke schopnosti řešit problémy, vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci.

Na první místo bych zařadil školní program pro vzdělávání „Společně k úspěchu“, tato škola splňuje integrační politiku a možnost vzdělávání žáků se speciálními potřebami, poruchami chování, se zdravotním znevýhodněním. Tato informace je důležitá pro spádové obce, ale i pro širokou veřejnost z místa bydliště. Žáci s kombinovaným postižením mají zajištěno vzdělávání formou individuální integrace na 1. a 2. stupni. Školní poradenské pracoviště je zodpovědné za péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Škola má integrační program a pro tyto žáky, upravuje formy a podmínky jejich vzdělání na základě posouzení PPP či SPC. Škola má bohatou historii, byla zde i měšťanská škola, zajišťuje a zajišťovala kvalitní vzdělání pro žáky velmi rozsáhlého spádového obvodu na pomezí okresu Praha-západ a okresu Beroun. Vzdělávací strategie je i s podporou různé spolupráce s obcí, policií ČR. Na modelových příkladech se demonstrují pozitivní a negativní projevy chování lidí. Výchova vede k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Pandemie nám znemožnila socializaci, díky rouškám máme sociální distanc, chybějící perspektivu.

Na škole začal také působit program „Ekoškola“, který je určen od mateřských, základních až po střední školy, který nabízí uvědomění snížení škodlivých dopadů na přírodní prostředí, děti se stávají součástí přírody, aby se mohly osobně přesvědčit, jak mohou přírodě pomoci. Pečují o rostliny, zahrádky, květinovou výzdobu, pěstují bylinky a zeleninu pro školní jídelnu, spojují se tím i s místní komunitou a posilují vzájemné sousedské vztahy; třídí odpad a zúčastňují se dobrovolných akcí na čištění obce a okolní přírody, šetří vodou a chrání přírodní zdroje.

Ekoškola připravuje projekt den zdravých svačin z tématu jídlo a svět. Zjistili také, že svačiny ve školách jsou slabou stránkou, pokud se nezapojí učitelé, vychovatelé a hlavně rodiče, není efekt vidět. Výše v eseji popisují, s jakým cílem, jsem s pomocí dětí a následně jejich rodičů, udělal ve svačinách dětí vhodné změny.

Musím zde podotknout, že rodiče u nás ve škole musím pochválit, protože většina dětí, které mám v družině na starost, měla výživné a vhodné svačiny už před změnou, kterou jsem s dětmi praktikoval.

Časový plán vyučování

Zde popisuji, kdy a jakým způsobem funguje časový plán školy. Budova školy se otevírá pro učitele v 6.30, žáci mohou do školy od 7.30, kam jsou odvedeni i děti z ranní družiny. První hodina začíná v 7.45. a poslední končí v 14.55. Během přestávek není dovoleno opouštět budovu, proto se školní budovy během dne zamykají. V době pandemie nemají rodiče vstup do školy povolený.

I.A								
	1. 7.45-8.30	2. 8.40-9.25	3. 9.40-10.25	4. 10.35-11.20	5. 11.30-12.15	6. 12.25-13.10	7. 13.20-14.05	8. 14.10-14.55
P O	ČJ	TV	ČJ	PRV				
Ú T	ČJ	ČJ	M	VV				
S T	ČJ	M	ČJ	PRV				
Č T	ČJ	TV	M	PČ				
P Á	ČJ	M	ČJ	HV				

Tabulka č.2: Příklad časového vyučování I.A (Zdroj ŠVP ZŠ, 2019).

Poznámka: V době pandemie byla zakázána hudební výchova (HV) a tělesná výchova (TV), místo těchto předmětů se chodilo na procházky. V případě špatného počasí, byly individuální aktivity.

Časové plány se v době pandemie lišily, protože se děti z jiných ročníků a tříd nemohly setkávat, a proto nástupy do tříd byly časově posunuty.

Na obědovou pauzu byl vytvořen také nový seznam, podle kterého v kombinaci s časovým plánem vyučování bylo určeno, kdy a jak budou třídy odcházet na oběd.

Preventivní zvýšené hygienické opatření, proti rozšíření nákazy onemocněním koronaviru COVID 19, včetně nošení roušek v době epidemie bylo nařízeno ministerstvem zdravotnictví a muselo být striktně dodržováno, viz. dle odkazu a doporučení pro školy od MŠTM z níže uvedených.

„Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy komunikuje s Ministerstvem zdravotnictví, v jehož kompetenci je stanovit ochranná opatření před zavlečením vysoce infekčních onemocnění a mimořádná opatření při epidemii nebo nebezpečí jejího vzniku podle zákona č.258/2000Sb., o ochraně veřejného zdraví. Obdobné kompetence náleží na krajské úrovni také příslušné krajské hygienické stanic (MŠTM, 2021).“

Školní družina denní režim

Denní režim ŠD		
Ranní družina	6.30 - 7.15	V MŠ oddělení žabek, volnočasová činnost, odchody dětí na vyučování od 7.30.
Denní družina	11.20 - 12.15	Příprava na odchod do jídelny, oběd.
	12.15 - 13.00	Odpočinková činnost, četba, vyprávění, klidový režim, odchody dětí po obědě domů.
	13.00 - 15.00	Vycházky, zájmová činnost z oblastí výtvarné a dramatické výchovy, příroda a věda, technické zájmové činnosti, odpočinkové a volnočasové hry, pohybové hry na zahradě, svačina. Tělesná a hudební výchova v době pandemie je pozastavena.
	15.00 - 15.30	Příprava na vyučování.
	15.30 - 17.00	Hry dle výběru dětí, úklid, odchody domů.

Tabulka č. 3: Školní družina denní režim (Zdroj ŠVP ZŠ, 2019).

Školní družina musela v době pandemie dodržovat také výše uvedené doporučení. Pokud bylo počasí přijatelné přesunuly se veškeré družinové aktivity ven.

Zde uvádím ze školního řádu dokumentaci školní družiny:

„Dokumentace školní družiny

- a) *Zápisový lístek pro žáky, kteří jsou přihlášení k výuce*
- b) *Přehled výchovné vzdělávací práce*
- c) *Docházkové listy*
- d) *Školní vzdělávací program pro školní družinu*
- e) *Integrovaný blok pro daný školní rok s měsíčními plány (ŠVP ZŠ, 2019)“*

Bezpečnost a ochrana zdraví žáků

Uvedu zde pravidla bezpečnosti a ochrany žáků, dle školního řádu základní školy Nučice, protože jsou klíčové v poučení a dodržování těchto pravidel žáky, pro jejich bezpečnost a ochranu zdraví, níže uvedené:

- *„Žáci jsou povinni přezouvat se, dbát na hygienu zvláště před jídlem a po použití WC.*
- *Žáci se chovají při pobytu ve škole a na akcích organizovaných školou tak, aby neohrozili zdraví svoje ani svých spolužáků či jiných osob.*
- *Žáci chodí slušně a čistě oblečeni a upraveni.*
- *Žákům je zakázáno manipulovat s elektrickými spotřebiči, vypínači a elektrickým vedením bez dozoru učitele.*
- *Při přecházení žáků na místa vyučování či akcí mimo budovu školy se žáci řídí pravidly silničního provozu a pokyny doprovázejících osob. Před výše uvedenými akcemi doprovázející učitel žáky zvláště poučí o bezpečnosti.*
- *Pro společné zájezdy tříd, lyžařské kurzy, školy v přírodě platí zvláštní bezpečnostní předpisy, se kterými jsou žáci předem seznámeni. Při pobytu v ubytovacích zařízeních se žáci podřizují vnitřnímu řádu tohoto zařízení a dbají všech pokynů pracovníků tohoto zařízení.*

- Při výuce v tělocvičně, na pozemcích, při laboratorní práci zachovávají žáci specifické bezpečnostní předpisy pro tyto učebny, dané vnitřním řádem odborné učebny. Vyučující daného předmětu jsou povinni s nimi seznámit žáky při první vyučovací hodině školního roku a dodatečně poučit žáky, kteří při první hodině chyběli. O poučení žáků provede učitel záznam do ETK. Řády odborných učeben tvoří přílohu vnitřního řádu školy.
- Poučení na počátku školního roku provádí třídní učitel, který žáky seznámí zejména: se školním řádem, se zásadami bezpečného chování ve třídě, na chodbách, schodištích, v šatnách, při odchodu ze školy a příchodu do školy a na veřejných komunikacích, se zákazem přinášet do školy věci, které nesouvisejí s vyučováním, s postupem při úrazech, s nebezpečím vzniku požáru a s postupem v případě požáru.
- Učitel každého předmětu provede poučení o bezpečnosti na počátku 1. vyučovací hodiny. O poučení žáků provede učitel záznam do ETK.
- Poučení před činnostmi, které se provádí mimo školní budovu. (Jde o takové činnosti, jakými jsou vycházky, výlety, lyžařské výcviky, exkurze, branná cvičení, brigády, plavecké výcviky.) Seznámení se všemi pravidly chování, případnými zákazy apod. a poučení o správném vybavení žáků provede třídní učitel nebo ten, kdo bude nad dětmi vykonávat dohled. O poučení žáků provede učitel záznam do ETK.
- Poučení před všemi prázdninami provádí třídní učitel nebo jeho zástupce. O poučení žáků provede učitel záznam do ETK.
- Každý úraz, poranění či nehodu, k níž dojde během vyučování ve třídě, na chodbě nebo hřišti jsou žáci povinni hlásit ihned svému třídnímu učiteli nebo někomu z vyučujících (ŠVP ZŠ, 2019)“

Závěr

Vždy záleží na každém z nás, jakým přístupem v této nelehké době budeme k sobě ohleduplní. Bohužel, někteří lidé jsou nepoučitelní a nepřikládají této pandemii žádný důraz a neuvědomují si, že svým chováním zatěžují kolegy v přeplněných nemocnicích, ale ohrožují i nás pedagogy. Tato škola mi přirostla k srdci, vedení školy je na správném místě, a to je nejdůležitější, pokud potřebuji, vždy si najdou čas na konzultaci. Kolegové jsou milí a přátelští, vycházíme spolu velmi dobře. Škola funguje jak má a je výjimečná nejen svou historií, ale i svými plány do budoucnosti.

8. PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA NA VOLNOČASOVOU VÝCHOVNOU AKTIVITU VE ŠD

Vybral jsem si volnočasovou výchovnou aktivitu školní družiny v přírodě, protože v této době je doporučen pobyt s dětmi venku, kde máme také jiné možnosti výběru materiálů, které jsou pro nás přirozenější a jsme v tu chvíli součástí přírody. V areálu základní školy máme dvěstěletý dub a děti si kolem něj rádi hrají.

Aktivity v přírodě a na čerstvém vzduchu jsou pro rozvoj dětí nejvhodnější, pro děti je to přirozené, jsou uvolněné a mají radost když mohou být venku, ideálně v prostředí, které znají a cítí se tam bezpečně. Je to nádherný pohled na hrající si děti ve svém světě.

Název aktivity

- Tvoříme zvířátka z přírodních zdrojů

Cílová skupina

- Děti ve věku 7-9 let, počet dětí je 8 chlapců a 7 dívek, děti jsou už ve druhé třídě sešrané.

Cíl rozvoje žáků

- Rozvoj spolupráce, jemné motoriky, radost ze hry, rozvíjení kognitivních funkcí a aktivního odpočinku, enviromentální výchova, motivace k přírodě.

Délka činnosti

- 10-15 minut

Scénář hry

- Kontrola místa pro hraní, abych vyloučil například spadlé větve i jiná rizika a překážky, které mohou nastat, vlivem počasí, nebo vandalismu.
- Součástí hry je vypravování příběhu starého dubu, který nám zde každoročně nechává na podzim své plody, opadané listí a větve, ale i co udělat s materiálem, který sem nepatří.
- Dub nás potěší spadaným materiálem, ze kterého můžeme tvořit. V případě větrného počasí musíme hru přesunout mimo strom.
- Děti se stanou na chvíli součástí přírody a uvědomují si hodnoty, když sbírají i nepořádek, na zahradě uděláme prospěšnou činnost a krásné výtvořky pro ostatní.

Aktivita hry

- Rozdělení dětí do tří skupin na výrobek. Děti v druhé třídě se už většinou sami rozdělí do skupin a spolupracují.
- Sběr přírodního materiálu kolem dubu na tvorbu zvířátek, fantazii se meze nekladou.
- Na určených místech tvoří z těchto přírodních materiálů společně domluvená zvířátka.
- Motivací je soutěž o nejkrásnější zvířátko.
- Mezi tím třídí i materiál, který sem nepatří, pokud je v místě jejich hledání.

Reflexe

Děti rády tvoří, bylo nádherné vidět, jak společně hledají žaludy, kamínky, lístečky, větvičky a vykřikují od srdce „už mám další díl k výrobě.“ Je tam vidět i určitá soutěživost v rychlosti, ale děti jsou uvolněné a radostně spolupracují, úkoly si jasně rozdělily a už se nedohadují jako v první třídě. Děti si samy vybraly na tvorbu zvířátka ve skupinách, a to ježka, myš a motýla. Příště bych vybral místa na výrobky více od sebe, aby v poletování po zahradě nešlapaly ostatním skupinám nechtěně do výrobků. Také bych neslučoval sběr nepořádku s touto aktivitou, ale udělal bych ji zvlášť, protože některé morálně uvědomělé děti to odvedlo od této činnosti a uklízely po zahradě.

Závěr

Při výchově je vhodné mít na paměti, že prostředí, kde vychováváme, hraje důležitou roli v rozvoji dětí. Vybral jsem prostředí přírody, kde se děti uvolní a je vždy naplněno dobrodružstvím. Měli bychom vždy dbát na komplexní rozvoj žáků. V této době je to o to složitější, protože se mění pravidla v průběhu opatření v pandemii.

(Fotografie tří prací dětských skupin je v kapitole č. 11., příloha č. 2, s. 69, 70, 71)

9. ZÁVĚREČNÁ REFLEKTIVNÍ ÚVAHA NAD VLASTNÍM STUDIEM

Změny v životě jsou důležité pro náš rozvoj a růst. Zkušenosti ve studiu na Pedagogické fakultě Karlovy univerzity, jsou pro mě velkým přínosem k profesionalitě v oboru vychovatelství, který jsem si vybral, ale i k vlastnímu obohacení. V průběhu studia jsem mohl začít pracovat jako vychovatel. Sám se celoživotně vzdělávám, tak je to pro mě velký přínos, a proto bych rád pokračoval ve studiu sociální pedagogiky i v magisterském studiu. Velice přínosná byla pro mě možnost výběru volitelných předmětů v celé univerzitě. Všechny předměty byly pro mě přínosné, například předmět „Přírodovědné pokusy“ pana doktora Martina RUSKA, nebo „Jeden den tiskovým mluvčím“ s panem Mgr. Michalem SCHUSTEREM, nebo výborný přednes pana doktora Jakuba CHAVALKY z FHS. Praktické činnosti pana doktora Ladislava REITMAYERA s propracovanou technickou stránkou. Speciální pedagogika a životní přednes od paní doktorky Marie LINKOVÉ. Hudební výchova s paní doktorkou Kateřinou HURNÍKOVOU byla úžasná a pro mě zcela novým posunem v hudbě, a to hraním na klavír. Hloubku některých předmětů prožívám i dnes, psychologie a přednášky pana doktora Radovana SLAVÍKA byly velice poučné a věcné. Profesionální přístup k životu v přednáškách pana doktora Michala ZVÍROTSKÉHO, jako například předmět „Výchova ke stáří“ mě velice poučily a posunuly vpřed. Paní doktorka Zdeňka HANKOVÁ je profesionál a její rady a pomoc nás celkově posunuly ke zdárnému konci. Měl jsem tu čest poznat v přednáškách pana profesora Stanislava BENDLA, film „Don BOSCO“ na mě velice zapůsobil, a k srdci mi přirostl jeho životní příběh a naplnění. Pan doktor Ivo SYŘIŠTĚ svými přednáškami a vědomosti dokázal zaujmout celou třídu. Paní doktorka Jana KOČÍ, je velice empatická, profesionální a citlivá bytost, její přednášky v předmětu „Výchova pro zdraví“ na mě zapůsobily tak, že jsem si vybral toto téma do své bakalářské práce. Výtvarné činnosti paní Mgr. Zuzany SVATOŠOVÉ byly úžasné, najednou jsme se stali dětmi s papírem a barvami se spojili v jeden celek. Nesmím zapomenout paní doktorku Marii HANZOVOU v předmětu „Využití pohádky ve výchově“, který byl prostě úžasně inspirativní, nejen pro mě, ale i pro celou třídu, stali jsme se najednou pohádkovými bytostmi při hrách v její hodině. S paní doktorkou Alenou THOROVSKOU jsme zkoumáním lidského těla, poznali biologii. Vzpomínám s úsměvem při testu, když jsem si nebyl jistý, kde mám kost vřetenní a ohmatával jsem si ruku a zpozoroval pohled paní doktorky, která se na mě usmála a já potom na ní. Nerad bych zapomněl na ostatní učitele, doktory, zaměstnance fakulty, jste prostě všichni úžasní svým profesionálním projevem při přednáškách a trpělivostí s námi studenty.

Maturoval jsem v roce 2000, takže obnova mých paměťových buněk byla dost náročná, ale teď píšu v jednapadesáti tuto bakalářskou práci a jsem šťastný, že jsem došel až sem. Kolegové, mě podporovali radami a učení šlo lépe. Ve třetím semestru studia jsem začal pracovat jako vychovatel na základní škole, jak výše popisuji. Studování s praxí je pro mě velice prospěšné, protože v praxi využívám svých zkušeností z přednášek a profesionálně je aplikuji do práce s dětmi už jako pedagog. Každý den s dětmi je pro mě přínosný, avšak mrzí mě, že máme dnes takové omezení, ale věřím bude lépe. Učitelé byli velice profesionální a vzpomínám rád na přednášky z doby před covidem a velké změny v distanční výuce během něj, kdy jsem se těšil, že alespoň on-line uvidím své spolužáky a učitele. Během studia přišla pandemie, která nás zocelila a držela pohromadě. Změny jsou viditelné všude, kde nás nenapadlo ani ve snu. V nelehkých dobách studenti vždy drželi pospolu a zajišťovali velké změny této země. Jsem krok před ukončením a děkuji všem kolem mě, za jejich trpělivost a podporu při studiu, která je mým splněným snem. Závěrem mého studia na této fakultě budou státní zkoušky a promoce, kde budu určitě brečet dojetím.

10. SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

- 1) BENDL, Stanislav a kolektiv. Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4248-9.
- 2) HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
- 3) MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar. Výchova ke zdraví. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5351-5.
- 4) PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.
- 5) ZVÍROTSKÝ, Michal. Zdravý životní styl. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. Univerzita Karlova. ISBN 978-80-7290-661-1
- 6) Ekoškola, dostupné na:< <https://ekoskola.cz>
- 7) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016, dostupné na:< <https://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>
- 8) MŠMT 2021, dostupné na:< https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/Informace_a_doporuceni_MSMT_UVaOV_02042020p.pdf/9fb67940-7afb-7b4a-78d1e8f6111843a5
- 9) Novela zákona o pedagogických pracovnících, 12.1. 2016, MŠMT ČR), Dostupné na:<<https://www.msmt.cz/dokumenty-3/novela-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>
- 10) Požadavky na vzdělání a vzdělávání vychovatelů, dostupné na:<<https://www.msmt.cz/ministerstvo/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich-a-o-zmene-nekterych-zakonu-1>
- 11) Přednášky z hodin profesora BENDLA Stanislava, 2019)
- 12) Předpoklady pro výkon činnosti vychovatele, Pracovní doba pedagogických pracovníků Rozsah přímé pedagogické činnosti, dostupné na:< <https://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>
- 13) Případová studie školy, údaje o škole, dostupné na:< <https://zs-nucice.cz>

14) Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV 2017), dostupné na:<
https://nuv.cz/file/4986_1_1/download/

15) Školní řád k výkonu práv a povinností žáků, Bezpečnost a ochrana zdraví žáků, dostupné
na:<<https://www.zs-nucice.cz/wp-content/uploads/%C5%A0koln%C3%AD-%C5%99%C3%A1d-Z%C5%A0-2018-platn%C3%BD-od-3.-9.-2018-2.pdf>

16) Školský zákon, dostupné na:< <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

17) Vzdělávací program, dostupné na:< https://www.zs-nucice.cz/wp-content/uploads/SVP-ZS_platnost-od-21.-2.-2019xx.pdf

11. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - Dotazník pro vychovatele

Příloha 2 - Seznam obrázků venkovních prací

Příloha č. 1

Dotazník s vychovateli

1) Jakou máte praxi jako vychovatelka a kolik je vám let?

- **Katarína:** 3 roky praxe, 23 let.
- **Luci:** Ve školství pracuji 5 let, ale ne na pozici vychovatelky (asistent pedagoga), do družiny jsem se dostala párkrát na záskok, 51 let.
- **Dana:** 10 let praxe v DDŠ, 52 let.
- **Karol:** Jako vychovatelka pracuji 5 let, je mi 30 let.

2) Kdy a proč jste se rozhodla pro tuto profesi.

- **Katarína:** Pozici vychovatelky mi nabídli v práci, dělám ještě asistentku pedagoga. Přijala jsem to, protože vychovatelka je svým vlastním pánem a je to prostě jiné než asistování.
- **Luci:** Práce s dětmi mi přináší radost a naplňuje mě, vždy jsem chtěla pracovat s dětmi, ale vzhledem k tomu, že jsem neměla patřičné vzdělání, tak to nebylo možné.
- **Dana:** Práce s dětmi z patologických rodin jsem se věnovala nejdříve dobrovolně, později profesně.
- **Karol:** K práci jsem se dostala náhodou. Pracuji na základní škole, kterou jsem kdysi sama vystudovala, původně to byl dočasný záskok za kolegyni na nemocenské, šlo o dva měsíce, ale už jsem zde zůstala.

3) Naplňuje vás tato práce, proč byste jí neměnila za jinou?

- **Katarína:** Podle nálady, občas mám slabou chvíli, kdy se na to chci vykašlat a jindy mám zase chvíli, kdy mám radost, že mezi dětmi jsem.
- **Luci:** Ano, naplňuje. Děti jsou upřímné duše a jsem ráda, že s nimi můžu pracovat, předávat jim zkušenosti a učit je novým věcem. Určitě bych neměnila.
- **Dana:** Práce mě naplňuje, je nás potřeba pro společnost.

• **Karol:** Práce s dětmi mě velmi naplňuje, protože mě baví dětský pohled na svět. Nedokážu si představit dělat třeba učitelku, práce vychovatele mě totiž baví tím, že vztah s dětmi je daleko otevřenější a volnější, děti jsou v družině uvolněnější a lépe se k nim hledá cesta. Popravdě nevím, jestli chci u této profese zůstat celý život, dříve jsem pracovala jako pečovatelka pro seniory, ráda se rozvíjím a poznávám různé profese, je pro mě však důležitý kontakt s lidmi, a je jedno, zdali jsou to děti nebo senioři.

4) Vyhovuje vám časový rozvrh služeb a jaký máte úvazek?

• **Katarína:** Vyhovuje mi, že nemám ranní družiny, ale vzhledem k dopolednímu asistování ve třídě, hned poté navazuji družinou od rána do půl pátý je někdy dost unavující (obzvlášť v zimních měsících, kdy jdu za tmy do práce a pak za tmy domu). Mám jako vychovatelka 0.5 úvazek).

• **Luci:** Ano, vyhovuje, ale do budoucna bych měla raději vyšší úvazek.

• **Dana:** Při této práci je časový rozvrh orientační, úvazek mám plný.

• **Karol:** Úvazek mám tříčtvrteční, pracuji zhruba čtyři hodiny denně, většinou děti odcházejí chvíli přede mnou nebo se mnou, pracovní doba mi takto vyhovuje.

5) Jak využíváte nabídku školy na vaše vzdělávání, kurzy, školy aj.?

• **Katarína:** Byla jsem na školení o komunikaci se zákonnými zástupci. Jinak si kurzy a školení moc vybírat nemůžu, to nám vybírá vedení školy.

• **Luci:** Ve škole máme možnost každý rok si podle svého uvážení a zájmu vybrat kurz, který nám škola uhradí.

• **Dana:** Co nám škola nabízí, plně využívám.

• **Karol:** Využívám různé semináře zaměřené především na prevenci rizikového chování. Ráda se účastním seminářů, kterými provází PaedDr. Zdeněk Martínek, PhDr. Andrej Drbohlav. Naše škola hodně využívá seminářů Mgr. Michaely Veselé, v této době ještě o něco více. V současné době navštěvuji alespoň webináře, především od organizace „Životní vzdělávání, z.s.“, která pořádá krátké, ale inspirativní kurzy.

6) Vyhovuje vám vaše zázemí ve škole, máte svoji družinu, nebo jste ve třídě?

- **Katarína:** Dá se říct, že nařízením a pravidlem v pandemii COVID 19 a oddělováním dětí do homogenních skupin mám zase svou družinu, dříve jsem sdílela družinu. s kolegyní.
- **Luci:** Ve škole máme družiny samostatné, ale i spojené s třídou (máme 6. oddělení).
- **Dana:** Zázemí mi plně vyhovuje, jsem ve skupině, kde je potřeba v DDŠ.
- **Karol:** Bohužel vzhledem k velkému počtu dětí a nedostatečného prostoru, máme školní družiny (většinou) v kmenové třídě. Jelikož takto pracuji od začátku jsem na toto prostředí zvyklá a vyhovuje mi. Určitě by bylo lepší mít jen, „svoji“ třídu, ale s třídní učitelkou vycházím dobře, takže jsem spokojená.

7) Jaká je komunikace s vedením, máte možnost objednávek a nákupů na přípravy?

- **Katarína:** Vedení nám dovolí za určitou částku nakoupit na začátku roku plno věcí, které používáme celý rok. Pokud se naskytne něco individuálního, co nutně potřebujeme, tak po domluvě s vedením, to můžeme koupit a po předložení účtenky s razítkem nám to škola proplatí.
- **Luci:** Komunikace s vedením je v pořádku, některé věci je možné koupit, ale převážně zajišťujeme z vlastních zásob.
- **Dana:** Komunikace s vedením funguje, nákupy na přípravy se plně uhradí.
- **Karol:** Komunikace s vedením probíhá naprosto v pořádku. Na každý rok máme vyčleněné peníze, které jsou určené pro pomůcky do ŠD, případně i na hračky, peněz je dostatek.

8) Jak se stavíte k otázce inkluze, máte vlastní zkušenost?

- **Katarína:** Pracuji také i jako asistentka a mohu říct, že některé děti mají IVP a další úlevy zbytečně a zneužívají jich. Za to děti, které by to potřebovaly, zanedbávají rodiče a nechtějí s nimi navštívit poradnu, takže se v učivu „plácají a prolézají“.

• **Luci:** Inkluzi schvaluji, ale asi v určité míře. Mám vlastní zkušenost, vzhledem k tomu, že pracuji i jako asistent. Myslím si, že chybí speciální školy, kam by rodiče byli ochotni dát své dítě nějakým způsobem handicapované. V naší škole je několik dětí, které se učí podle minimálních výstupů a máme zde i praktickou školu, kterou bohužel navštěvují převážně „nepřizpůsobiví“ žáci a rodiče díky tomu nechtějí své „normální“ děti dávat do této školy, což je jejich právo. Možná by ve školách mohly být třídy, třeba i pro dva ročníky, kde by se tito žáci vzdělávali, ale asi to prostorově není možné.

• **Dana:** Naše školství, dle mého názoru není na ni plně připraveno.

• **Karol:** Je to velmi složitá, a i citlivá otázka. Nejsem úplný zastánce inkluze. Dopoledne pracuji ještě jako asistent pedagoga a pracuji se žákem, který je opravdu na speciální školu a nemá na běžné základní škole co dělat. Je to sice chytrý chlapec, ale během hodin je ve svém světě. Já se mu sice snažím pomoci, ale v případě, že ve škole nejsem, tak beze mě je úplně ztracený, s jinými asistentkami moc pracovat nechce.

9) Líbí se Vám škola, kde pracujete, co vám na ní nevyhovuje?

• **Katarína:** Vyhovuje mi vzdálenost, víceméně přátelský kolektiv, prostory školy. Vedení školy by mělo být trochu organizovanější a semknutější.

• **Luci:** Škola se mi líbí, jsem zde spokojená.

• **Dana:** Pracuji tam, kde mi to vyhovuje, a to škola splňuje.

• **Karol:** Jsem ve škole velmi spokojená, protože k ní mám vřelý vztah. Družinu mám odděleně, takže jsem ráda za soukromí.

10) Kolik máte dětí, jak si připravujete týdenní plán?

• **Katarína:** Mám 20 dětí v ŠD, nemáme týdenní plány, ale měsíční. Připravujeme si je na půl roku dopředu, tedy v září a pak v únoru.

• **Luci:** V družinové třídě je v průměru 30 dětí, týdenní plán připravujeme společně s ostatními kolegyněmi.

• **Dana:** v DDS mám skupina 6-8 žáků, většinou za chodu, flexibilně, dle potřeby.

• **Karol:** Děti mám různě, záleží, kolik jich je přihlášených do družiny. Začátkem roku to bylo 27, teď se postupně odhlašují, nyní jich je 23. Týdenní plán připravuji většinou týden dopředu, některé mám již z minulých let a různě je aktualizuji. Záleží na nátuře dětí, snažím se jim plán sestavit na míru“.

11) Máte možnost venkovních aktivit a kde?

• **Katarína:** Ano, blízko družiny máme 3 různá hřiště, která s dětmi střídáme. Dále chodíme do aleje, která je sice na okraji města, ale nejezdí tam auta, takže děti se tam můžou rozběhnout. Při školní družině máme také školní zahradu, kde si děti můžou hrát na písku, hrát míčové hry nebo si sednout do altánu a hrát společenské hry.

• **Luci:** Ano, máme vlastní oplocený travnatý pozemek a víceúčelové hřiště s umělým povrchem.

• **Dana:** Ano, okolní příroda je nevyčerpatelná.

• **Karol:** Venkovní aktivity probíhají nejčastěji na školním a dětském hřišti. Děti zde mají možnost různě pobíhat, hrát míčové hry na fotbalovém a basketbalovém hřišti. Jsou zde k dispozici i různé prolézačky. Na venkovní aktivity máme různé hračky, míče, pálky, branky, aj. Jednou týdně chodíme na procházky do okolí, nejsem moc zastáncem dětských hřišť, proto s dětmi nejraději chodíme do místního lesíku.

12) Jak vás ovlivnila doba pandemie v práci?

• **Katarína:** Od října mám mou třídu třetáků doma. Na chvíli se vrátili v prosinci. Když nemám své třetáky, mám jednu třídu druháků, kvůli zachování homogenity skupin. V průběhu lockdownu jsme s kolegyněmi začaly dělat družinu online, každý den cca hodinku. Děti jsou rády, že se s námi vidí a my také.

• **Luci:** Dost negativně, bohužel více času trávíme zavřeně doma místo v práci. Škola poskytuje péči dětem zaměstnanců IZS, tak se střídáme v odpolední družině, děti chodí ale tak 3–7.

• **Dana:** Doba pandemie mě velmi ovlivnila.

• **Karol:** Strašně mě tato doba nebaví, chtěla bych chodit normálně do práce. Velké plus však vidím v tom, že díky tomu, že do školy chodily pouze první a druhé třídy, mohla jsem čas trávit s prvňáčky, se kterými jinak do styku nepřijdu (pracuji s 3. nebo 4. třídou). Práce s nimi je úplně jiná a naučila jsem se zas něco nového, člověk k nim musí mít úplně jiný přístup.

13) Řešila jste v družině už šikanu, od žáků, rodičů?

• **Katarina:** Moji třetíáci jsou dobrý kolektiv, občas se hádají holčičky, kluci občas taky umí pěkně zazlobit, ale žádný vážný případ s šikanou jsem neřešila. Děti máme pod dohledem a nabízíme jim plno činností a her, takže ani nemají na šikanu čas.

• **Luci:** Zatím ne.

• **Dana:** V dětském domově ji řešíme neustále.

• **Karol:** Šikanu jsem v družině naštěstí neřešila, snad ani nebudu...

14) Jak by měl vypadat podle vás vychovatel, jaké vlastnosti si ceníte nejvíce?

• **Katarina:** Myslím, že správná vychovatelka by měla být komunikativní a dětem rozumět. Měla by s dětmi držet trošku krok – měla by trochu sledovat, které hračky a hry nebo i dětské postavy jsou v módě. O těchto věcech si můžete s dětmi povídat a děti budou rády, že znáte různé nové moderní hry a hračky. Myslím, že vychovatelka by měla být trošku také fyzicky zdatná (určitě nemusí umět provaz), ale aby dětem stačila aspoň při procházkách.

• **Luci:** Kladný vztah k dětem, empatický, s přirozenou autoritou, kreativní, nápaditý, veselý, komunikativní, pozitivní myšlení.

• **Dana:** Vychovatel by měl být empatický.

• **Karol:** Být především empatický a kamarádský. Naslouchat dětem a program jim nastavit tak, aby je do družiny bavilo chodit. Do aktivit děti nenutím a snažím se každému nabídnout to, co ho baví.

Rozhovory s vychovateli (Zdroj HÝBLER, Filip a spolužáci, 2021).

Příloha č.2

Seznam fotografií venkovních prací

- Fotky tří výtvorů z přírodních materiálů dle fantazie dětí.

1) Ježek

Fotografie Ježek, (Zdroj vlastní foto, HÝBLER, Filip, 2020)

2) Myš

Fotografie Myš. (Zdroj vlastní foto, HÝBLER, Filip, 2020)

3) Motýl

Fotografie Motýl, (Zdroj vlastní foto, HÝBLER, Filip, 2020)